
Forbønn i sjelesorg

Anvendelse av forbønn i sjelesorg og refleksjoner rundt praksis – en kvalitativ studie

Karen Elisabeth Lund

Avhandling 501 – Masteravhandling (30 ECTS)

Master i diakoni

Våren 2011

Veileder: Førsteamanuensis Tormod Kleiven

Det teologiske Menighetsfakultet og Høyskolen Diakonova

Takk

Jeg vil takke dem som har vært til hjelp og støtte gjennom arbeidet med masteroppgaven:

Først vil jeg rette en takk til de fem sjelesørgerne som har stilt som informanter til oppgaven. Intervjuene har vært inspirerende, lærerike og utfordrende. Alle har gitt verdifulle og viktige bidrag i denne kvalitative studien.

Så vil jeg takke min veileder Tormod Kleiven for gode og konstruktive tilbakemeldinger underveis i arbeidet. Han har vært støttende og har strukket seg langt for å gi svært raske tilbakemeldinger i innspurten av oppgaven.

Jeg vil også rette en takk til alle de som har lest korrektur på oppgaven min: pappa, tante Kirsten, Merethe og Peder. Dette har vært en viktig jobb og en god hjelp i arbeidet med avhandlingen.

Jeg er takknemlig for at jeg har hatt gode mennesker rundt meg i denne tiden som har oppmuntret meg til å stå på. Særlig vil jeg takke min gode venninne Hanne Cecilie for alle dagene vi har sittet tett med hver vår avhandling – det har vært en god inspirasjon.

Oslo, 15.05.2011

Karen Elisabeth Lund

Innholdsfortegnelse

1 INNLEDENDE KAPITTEL	1
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA.....	1
1.2 TEMA OG PROBLEMSTILLING.....	2
1.3 GENERELL AVGRENSNING OG BEGREPSFORKLARING	3
1.4 EMPIRI- MATERIALE OG TEORI	3
1.4.1 <i>Annet relevant forskningsmateriale</i>	4
1.5 TEMAETS OG PROBLEMSTILLINGENS RELEVANS FOR DIAKONEN	5
1.6 DISPOSISJON	6
2 METODE OG FORSKNINGSDESIGN.....	7
2.1 FORSKNINGSDESIGN	7
2.2 KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU SOM METODE.....	8
2.2.1 <i>Utvalg</i>	9
2.2.2 <i>Gjennomføring av intervju og transkribering</i>	9
2.2.3 <i>Analyse</i>	11
2.2.4 <i>Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet</i>	13
3 TEORIPRESENTASJON	15
3.1 HVA ER SJELESORG?.....	15
3.1.1 <i>Åtte retninger i dagens internasjonale sjelesorg</i>	16
3.2 BØNN OG FORBØNN.....	21
3.2.1 <i>Hvorfor anvende forbønn i sjelesorg?</i>	23
3.3 VIKTIGE ASPEKTER VED BRUK AV FORBØNN I SJELESORG.....	24
3.3.1 <i>Bønnens funksjon</i>	24
3.3.2 <i>Makt og forbønn</i>	25
3.3.3 <i>Kommunikativ og autoritær forbønn</i>	28
4 ANALYSE PRESENTASJON AV INTERVJURESULTATER	31
4.1 PRESENTASJON AV INFORMANTENE.....	31
4.2 RAMMER.....	33
4.3 BEGRUNNELSE FOR ANVENDELSE AV FORBØNN I SJELESORG	35
4.4 OM FORBØNNENS VERDI I DEFINERING AV SJELESORGSSAMTALEN	37
4.5 FORBØNN SOM FLUKT OG LETTVINT LØSNING.....	39
4.6 MAKTASPEKTET TILKNYTTET FORBØNNSHANDLINGEN	40
4.7 IVARETAKELSE AV KONFIDENTEN.....	41
5 DRØFTING.....	43
5.1 PRAKTISERING AV FORBØNN I LYS AV GREVBOS HOVEDRETNINGER	43
5.1.1 <i>Forståelse i lys av den evangelikale hovedretning</i>	44
5.1.2 <i>Forståelse i lys av den karismatiske hovedretning</i>	46
5.1.3 <i>Forståelse i lys av den fordypende hovedretning</i>	47
5.1.4 <i>Forståelse i lys av den ekklesiale hovedretning</i>	48
5.2 FORBØNN- SOM GUDSNÆRVÆR ELLER FLUKT FRA LIVET	50
5.3 MAKT OG FORBØNNSHANDLINGEN	52
5.3.1 <i>Autoritativ versus kommunikativ forbønn</i>	55
5.4 KAN MAN REGNE FORBØNN SOM SELVFØLGELIG I SJELESORG?	57
6 OPPSUMMERING OG AVSLUTNING.....	60
LITTERATURLISTE.....	63

1 Innledende kapittel

I dette kapitlet skal jeg introdusere bakgrunn for valg av tema og jeg skal omtale temaet og den utarbeidede problemstillingen. Videre følger avgrensning og begrepsforklaring, en presentasjon av empiri- materiale og teori, temaets og problemstillingens relevans for diakonien og til slutt foreligger oppgavens disposisjon.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Våren 2010 var jeg i diakonipraksis, og fikk i den forbindelse delta i et sjelesorgforum hvor erfarne sjelesørgere var tilstede. Vi diskuterte et interessant case, og et av temaene vi berørte var hvorvidt forbønnen hadde en plass i den aktuelle sjelesørgersituasjonen som ble presentert. I caset ytret konfidenten spesifikt ønske om forbønn. Under diskusjonen slo det meg hvor skeptiske flere av disse sjelesørgerne virket til bruk av forbønn i dette tilfellet. Selv om skepsisen var rettet mot den aktuelle situasjonen, gikk jeg derifra med en opplevelse av at skepsisen også rettet seg mot bruk av forbønn i sjelesorg mer generelt og ikke kun til situasjonen i det aktuelle caset. Inntrykket mitt er at mye av skepsisen bunner i en frykt for at forbønn skal være en lettvinnt løsning, og at det skal bli en slags flukt for konfidenten fra å jobbe seg gjennom det som er vanskelig. Jeg har også inntrykk av at det kan være en frykt for at maktmisbruk og åndelig krenkelse skal finne sted gjennom bruk av forbønn. Personlig har jeg bakgrunn fra et miljø hvor jeg har gjort meg noen erfaringer knyttet til forbønn. Jeg opplever at en grøft man kanskje kan falle i ved forbønnspraksisen, er at forbønn blir autoritativ og styrende for konfidenten. Refleksjon både over møtet med de erfarne sjelesørgerne, og mine personlige erfaringer, har gjort meg interessert i temaet: *forbønn i sjelesorg*.

Det å anvende forbønn i sjelesorg er en praktisk handling. Det er begrenset nedskrevet teori om dette feltet. Det at det finnes lite teoretisk materiale, har også vært med på inspirere meg til å skrive om temaet. David Bosch sier at "the fact of the matter is that there is no praxis without theory, even where the theory is not spelled out".¹ Tor Johan Grevbo slutter seg til Bosch's syn, og sier at

¹ Bosch, *Transforming Mission*, 431

rett forstått mangler egentlig ingen av oss personlige teorier, men vi mangler svært ofte bevissthet om dem og om hva de innebærer i praksis. Derfor kan vi også ha store problemer med å uttrykke dem. Innebygde teoretiske forestillinger utgjør likevel for alle en slags ”praktisk yrkest teori” og er i høy grad med på å bestemme hvordan vi konkret griper en sak an – også i sjelesorgen. Disse basale forestillinger bygger som regel på et nokså tilfeldig utvalg av personlige erfaringer, kombinert med tradisjoner og påvirkning fra personer og skrevne kilder som vi tilkjenner autoritet. Hva som er hva, er slett ikke alltid lett å vite, men vår praksis påvirkes uansett.²

Grevbo bruker et konkret eksempel som er passende for oppgaven jeg skriver, for å illustrere hvordan praksisen vår påvirkes av teorien som ligger til grunn. Han sier:

Det er opplagt stor forskjell på den sjelesørgeriske praksis til en person som har en innebygd forestilling om at de fleste sjelesørgeriske spørsmål best løses ved Guds ord og bønn, og en kollega som spontant oppfatter en slik holdning som et personlig overgrep.³

1.2 Tema og problemstilling

Som fremgår i punkt 1.1 er oppgavens tema forbønn i sjelesorg. Da jeg begynte å arbeide med temaet, oppdaget jeg at det var lite teori på feltet, og svært lite forskning.⁴ Dermed bestemte jeg meg for at det ville være interessant å gjøre en empirisk undersøkelse. I forhold til temaet kunne problemstillingen blitt utarbeidet på ulike måter. Jeg avgjorde at den empiriske undersøkelsen skulle rette seg mot sjelesørgere framfor konfidenter. Dermed hadde jeg klart for meg at problemstillingen skulle vinkles mot sjelesørgeres erfaring og refleksjoner omkring forbønn i sjelesorg. Da jeg begynte å lese teori som omhandlet praktisering av forbønn, så jeg at det var en del momenter som til stadighet ble fremholdt som viktige å ta hensyn til dersom man skal anvende forbønn. Med dette som bakgrunn er følgende problemstilling utarbeidet:

Hvilken forståelse av forbønn kan legges til grunn for utøvelsen av forbønn i sjelesorg? – og hvilke momenter peker seg ut som særlig viktig å ta hensyn til ved anvendelse av forbønn i sjelesorg?

Ut fra min empiriske undersøkelse og teorien jeg belyser, ønsker jeg med denne oppgaven å gi større innsikt i anvendelse av forbønnshandlingen i sjelesorg. Det har vært spennende og utfordrende å jobbe akademisk med dette temaet, da jeg opplever å bevege meg innenfor et

² Grevbo, *Sjelesorgens vei*, 304

³ Ibid

⁴ Se oppgavens punkt 1.5

område som delvis berører noe dypt personlig ved å skulle undersøke forbønn; nemlig Gudsrelasjonen. Likevel setter problemstillingen temaet innenfor profesjonelle rammer, da det omhandler forbønn innenfor sjelesorgsutøvelsen.

1.3 Generell avgrensning og begrepsforklaring

Jeg vil kort redegjøre for hva jeg legger i begrepene *sjelesorg* og *forbønn* i denne oppgaven. Med *sjelesorg* mener jeg en samtale mellom en sjelesørger og en konfident, hvor samtalen er det viktigste redskapet og samtalen finner sted innenfor en kristen virkelighetsforståelse.⁵ *Forbønn* vil i denne sammenheng si bønner sjelesørger ber ut høyt for konfidenten i en sjelesorgssamtale.

I arbeidet med dette temaet, har jeg sett at det kunne være relevant å inngående omtale og drøfte eksempelvis spørsmål knyttet til bønnesvar og Guds tilstedeværelse og hvordan konfident og sjelesørger forholder seg til dette. Jeg nevner dette så vidt i teoripresentasjonen, og er innom det i drøftingskapittelet, men har valgt å ikke gå inngående inn på dette da det er et så stort tema i seg selv, og jeg finner ikke kapasitet i denne oppgaven til å omhandle dette, da jeg her ønsker å kunne gå mer i bredden, framfor i dybden på slike enkeltelementer.

En avgrensning jeg har gjort tilknyttet teori, er å ikke anvende bøker som har en systematisk gjennomgang av hva forbønn er i lys av bibelen. Flere av forfatterne jeg viser til henviser til bibelsteder, men det foreligger ingen systematisk teologisk gjennomgang av hva forbønn er.

1.4 Empiri- materiale og teori

Intervjudata fra kvalitative intervjuer med fem sjelesørgere fra forskjellige tradisjoner er hovedempirien som skal anvendes i oppgaven. Dette vil jeg redegjøre mer inngående for i kapittel 2.

Teorien som anvendes i oppgaven er hovedsakelig hentet fra det teologiske fagfelt, med hovedvekt på sjelesorgsfeltet. Jeg har også hentet noe teori fra feltet sosialt arbeid. En utfordring tilknyttet sjelesorgslitteraturen er at det hovedsakelig er praktikere som har skrevet bøker ut fra sin praksis. Det er lite av litteraturen som bygger på empirisk forskning og på

⁵ Bergem, *sjelesorgens prinsipielle grunnlag og egenart*, 17

kjente teorier. "Sjelesorgens vei" av Tor Johan Grevbo, er den boka jeg anvender som har flest referanser til teoretikere. En annen bok jeg anvender er "Når jeg ser ditt ansikt" av Berit Okkenhaug. Denne har også en god faglig tyngde gjennom teoretikere det henvises til. Boka "Sjelesorg ved kjøkkenbordet" av Esbjörn Hagberg, vil nok i form gå under betegnelsen "populærlitteratur". Den er skrevet uten noen referanseliste til andre teoretikere. Likevel har jeg valgt å anvende den da jeg tillegger forfatter en faglig tyngde. Han har siden 2002 vært biskop i Karlstads stift i den Svenske kyrkan. Han har vært lærer i sjelesorg ved både en teologisk høyskole og ved en diakonutdanning i Sverige. I teorikapittelet punkt 3.1.1, redegjør jeg for Grevbos inndeling av sjelesorgens 8 hovedretninger.⁶ I kapittel 5, drøfting, punkt 5.1 redegjør jeg for hvordan forståelsen for forbønn og praktisering av dette kan være påvirket av tilhørighet til disse retningene. Jeg belyser hvilke retninger jeg kan gjenkjenne oppgavens informanter innunder. Det som imidlertid er viktig å understreke er at forfatterne jeg henviser til i teorikapittelet og i drøftingen også er formet av hvor de har sin tilhørighet. Det er ikke slik at det de fremstiller er en objektiv sannhet, men de belyser temaet ut fra sin erfaring og hvilken retning de er påvirket av i sin tenkning. Der hvor jeg kan vise til hvilken retning forfatterne kan gjenkjennes i, vil det fremgå i fotnoter ved førstegangshenvisning.

Teorien som anvendes i oppgaven er hovedsakelig hentet fra det teologiske fagfelt, med hovedvekt på sjelesorgsfeltet. Jeg har også hentet noe teori fra feltet sosialt arbeid. En del av litteraturen leste jeg før jeg utarbeidet intervjuguiden, slik at noe av litteraturen ligger til grunn for utarbeidelsen av denne. Resten av litteraturen valgte jeg ut i etterkant av intervjuene ut fra tema som fremgikk i intervjuene.

1.4.1 Annet relevant forskningsmateriale

Jeg har allerede sagt at jeg har funnet lite forskningsmateriale på området. Jeg har også funnet lite litteratur generelt som omhandler forbønn i sjelesorg. Jeg har hovedsakelig brukt søkekildene Bibsys ASK og WorldCat⁷. Det er disse søkekildene jeg har funnet den anvendte litteraturen i, men jeg har også søkt i databasert som Atla religion. Jeg har brukt følgende søkeord og ordkombinasjoner: *forbønn*, *bønn*, *forbønn i sjelesorg*, *bønn i sjelesorg*, *prayer*,

⁶ Grevbo, *Sjelesorgens vei*

⁷ Amerikansk database gjennom OCLC som er en "catalog of books and other materials in libraries worldwide." URL:

<http://newfirstsearch.oclc.org/WebZ/LogDbChange?dbchangetype=quickselect:next=html/search.html:bad=html/home.html:sessionid=fsapp2-45349-gnioqyel-w5t5qi:entitypagenum=2:0:dbname=WorldCat>

intercession, pastoral care and intercession, pastoral care and prayer, counseling and prayer, counseling and intercession. Jeg har funnet mye materiale som omhandler bønn, og noe som omhandler forbønn, men da jeg har gjort avgrensningen at jeg ikke skal gå inn i teologiske utgreiinger om disse emnene, så har det vært lite av disse søkeresultatene som har vært aktuelle for denne studien.

Et forskningsprosjekt pekte seg ut for meg i fasen da jeg lette etter litteratur i databaser: ”Prayer in counselling and psychotherapy”: en doktorgradsavhandling av Peter Madsen Gubi hvor han har gjort dybdeintervju med 19 rådgivere. Hensikten med avhandlingen er å sørge for innsikt i bruk av bønn i vanlig rådgivning og psykoterapi, og la stemmen til disse rådgiverne som bruker bønn i arbeidet, bli hørt og validert, og han ønsker å gjøre oppmerksom på de etiske aspektene tilknyttet bønn i rådgivning. Prosjektet omhandler hovedsakelig ikke kristen bønn eller bønn i en kristen sjelesørgerisks kontekst,⁸ og jeg opplever at det blir et prosjekt som strekker seg litt for langt utover mine undersøkelsesrammer. Derfor valgte jeg å ikke vektlegge dette, selv om det pekte på spennende momenter omkring bruk av bønn i en terapeutisk setting.

Jeg er klar over at det er mye annen litteratur i sjelesørgerfeltet som kan inneholde teori omkring bruk av forbønn i denne kontekst. Mye grunnet det tidskrevende arbeidet med en kvalitativ undersøkelse, ble det satt visse grenser i forhold til hvor mye tid jeg kunne bruke på å lete i litteratur som kanskje kunne inneholde stoff om forbønn i den sjelesørgeriske kontekst, selv om det ikke gav utslag på søkeordene jeg brukte i databasene.

1.5 Temaets og problemstillingens relevans for diakonien

Denne avhandlingen er en del av masterutdanningen i diakoni. Følgende sitat fra Den norske kirkes ”Plan for diakoni”, viser temaets og problemstillingens relevans for diakonien:

Sjelesorg er sentralt I kirkens diakoni[...] Kirkens åndelige veiledning kan utvikles og gjøres kjent. Både den individuelle forbønn i det fortrolige rom og den offisielle forbønn i gudstjenesten kan styrkes og fornyes. Egne forbønnsgrupper kan etableres.⁹

⁸ Gubi, *Praying in counselling and psychotherapy*

⁹ Den norske kirke, *Plan for diakoni*, 18

Både sjelesorg og forbønn inngår i diakonens arbeidsfelt, derfor vil denne oppgaven kunne ha relevans for det diakonale fagfelt.

1.6 Disposisjon

Oppgavens oppbygging er som følger: I kapittel 2 presenteres metoden som ligger til grunn for utarbeidelsen av denne oppgaven. I kapittel 3 foreligger en teoripresentasjon hvor jeg referer til aktuelle forfattere som skriver om sjelesorg, forbønn, bønn og forbønn i sjelesorg. I kapittel 4, analysen, presenteres intervjuresultatene tematisk. I kapittel 5 skal jeg drøfte både teorien og intervjuresultatene for å gi et svar på hvilke forståelse av forbønn som kan legges til grunn for anvendelse av forbønn i sjelesorg og hvilke momenter som har pekt seg ut som særlig relevante å ta hensyn til ved anvendelse av forbønn i sjelesorg. I kapittel 6 skal jeg oppsummere oppgaven og si noen avsluttende ord i forhold til arbeidet som ligger bak.

2 Metode og forskningsdesign

I følgende kapittel skal jeg først gi en redegjørelse for oppgavens forskningsdesign, videre skal jeg belyse hva et kvalitativt forskningsintervju er og hvordan jeg konkret har gått fram ved anvendelsen av denne metoden. Jeg skal henholdsvis omtale undersøkelsens utvalg, gjennomføring av intervju og transkribering, hvilken analysemetode som er brukt, og til sist skal jeg kommentere hvorvidt undersøkelsens resultater er troverdige, bekreftbare og overførbare.

2.1 Forskningsdesign

Oppgavens forskningsdesign skal i det følgende belyses. Et forskningsdesign inneholder ”en beskrivelse av undersøkelsens hvem, hva, hvor og hvordan.”¹⁰

Oppgavens problemstilling, som vist i innledningen, forteller hva som skal undersøkes. Den lyder:

Hvilken forståelse av forbønn kan legges til grunn for utøvelsen av forbønn i sjelesorg? – og hvilke momenter peker seg ut som særlig viktig å ta hensyn til ved anvendelse av forbønn i sjelesorg?

Første del av problemstillingen vil gis svar på gjennom både teori, og drøfting av empiri og teori. Gjennom empirien fremgår det hvilken forståelse av forbønn og dens betydning de ulike sjelesørgerne legger til grunn for sin praksis. Teorien som redegjøres for i kapittel 3, viser også hvilken forståelse som ligger til grunn for hvordan man kan anvende forbønn i sjelesorg. Gjennom å drøfte empiri og teori mot hverandre, vil det forhåpentligvis gi en breiddfull innsikt i forståelser som kan ligge til grunn for hvordan man kan anvende forbønn i sjelesorg. Andre del av problemstillingen vil jeg svare på i kapittel 5: Drøfting. Momentene jeg skal drøfte, har pekt seg ut gjennom arbeidet med teori og intervjuene.

Undersøkelsens ”hvem”, altså oppgavens informanter er fem sjelesørgere fra ulike tradisjoner. Jeg vil redegjøre for utvelgelsen av utvalget i punkt 2.2.1.

¹⁰ Thagaard, *Systematikk og innlevelse*, 46

Intervjuene, hvorav resultatene er oppgavens empiriske materiale, foregikk på sjelesørgernes kontor innenfor rammene av 1,5 timer. Alle intervjuene varte imidlertid mellom 48 og 58 minutter. Jeg hadde utarbeidet en intervjuguide¹¹ som ble anvendt aktivt og benyttet meg av diktafon. I etterkant av intervjuet transkriberte jeg intervjuene, og i det videre arbeidet med undersøkelsen anvendte jeg det skriftlige materiale.

2.2 Kvalitativt forskningsintervju som metode

Ved kvalitativ metode ønsker forsker å gå i dybden av et fenomen og fokuserer på fenomenets betydning. Dette står i motsetning til kvantitativ metode hvor man undersøker et fenomen ved å fokusere på utbredelse og antall. Ved kvalitativ metode søker man å gi mye informasjon om få enheter. Formålet med undersøkelsen er å finne ut hvordan dem som studeres, selv forstår sin egen livssituasjon.¹²

Metoden jeg har brukt er kvalitativt forskningsintervju. Det grunnleggende i det kvalitative forskningsintervjuet, er at man gjør et forsøk på å forstå fenomenet man undersøker fra intervjupersonenes, eller informantenes side. Målet med det kvalitative intervjuet er at gjennom erfaringene informantene deler, skal forsker finne betydningen av disse og man skal få informantene til å dele sine opplevelser, forut for vitenskapelige forklaringer.¹³

Intervjuet jeg gjennomførte var et semistrukturert livsverdenintervju. Denne formen for intervju anvendes når man ut fra informantenes egne perspektiv, skal forstå temaer fra dagliglivet.¹⁴ Et semistrukturert intervju vil si at

det er verken en åpen samtale eller en lukket spørreskjemasamtale. Det utføres i overensstemmelse med en intervjuguide som sirkler inn bestemte temaer, og som kan inneholde forslag til spørsmål. Intervjuet blir som regel transkribert, og den skrevne teksten og lydopptakene utgjør til sammen materialet for den etterfølgende meningsanalysen.¹⁵

¹¹ Se vedlegg 3

¹² Thagaard, *Systematikk og innlevelse*, 16

¹³ Kvale og Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*, 21

¹⁴ Ibid, 47

¹⁵ Ibid

2.2.1 Utvalg

Mitt utvalg er bestående av fem informanter fra ulike tradisjoner. I kvalitative undersøkelser er utvalget strategisk, det vil si at informantene velges med utgangspunkt i at deres egenskaper eller kvalifikasjoner er strategiske ut fra den aktuelle problemstillingen.¹⁶ Det viktigste kriteriet var at utvalget måtte ha hatt sjelesorg som en viktig del av sitt arbeid over flere år, da jeg ønsket at de skulle ha mye og lang erfaring tilknyttet fenomenet forbønn i sjelesorg. Dermed kan man si at det forelå en teoretisk utvelging. Det vil si at ”kriteriene for utvelging av informanter kan knyttes til utvikling av teori eller styres av en teori som representerer et utgangspunkt for undersøkelsen.”¹⁷

Videre er utvalget kategoriserbart. Det vil si at ”for å oppnå bredde i utvalget kan vi i utgangspunktet definere bestemte kategorier som skal være representert i utvalget.”¹⁸

Utvelgelseskriterier var at sjelesørgerne skulle være fra ulike tradisjoner da jeg tenkte dette ville kunne vise en bredde i forhold til anvendelsen av forbønn i sjelesorg. Videre ville jeg ha en jevn fordeling i forhold til kjønn, utvalget består derfor av to menn og tre kvinner. Dette grepet kan òg være med å gi en mulig bredde.

Alle kriteriene for utvelgelsen er oppfylt. Det var enkelt å komme i kontakt med utvalget, da jeg brukte mitt eget og andres kontaktnett. Jeg kontaktet dem per telefon og fikk umiddelbar positiv bekreftelse fra alle fem. Deretter sendte jeg dem et informasjonsskriv med ytterligere informasjon enn hva de fikk per telefon.¹⁹

2.2.2 Gjennomføring av intervju og transkribering

Jeg utarbeidet intervjuguiden ut fra mine forkunnskaper gjennom erfaring og det jeg har lest av teori omkring tema. Jeg tilstrebet å ha en intervjuguide med åpne spørsmål, men jeg utarbeidet underpunkter til de åpne spørsmålene som fungerte som sjekkpunkter og eventuelt oppfølgingsspørsmål for å sikre at informantene svarte på det jeg ønsket å få kunnskap om gjennom intervjuet.

Den etiske problemstillingen tilknyttet å gjøre intervjuene omhandler at ”forskeren må planlegge intervjurapportens konfidensialitet og vurdere intervjusituasjonens konsekvenser

¹⁶ Thagaard, *Systematikk og innlevelse*, 53

¹⁷ Ibid

¹⁸ Ibid, 55

¹⁹ Se vedlegg 2

for intervjupersonene”.²⁰ Før jeg foretok intervjuene søkte jeg NSD – Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste- om tillatelse til å gjennomføre undersøkelsen.²¹ På den måten skal informantens personvern sikres. I skjemaet jeg sendte dem tydeliggjorde jeg hvordan intervjurapporten vil være konfidensiell og hvordan jeg vil oppbevare og håndtere intervjumaterialet på en trygg måte. Jeg fikk godkjenning fra NSD til å gjennomføre intervjuet²². I Informasjonsskrivet jeg sendte informantene fikk de informasjon om søknaden til NSD og hvordan deres konfidensialitet ville sikres gjennom hele prosessen. I forhold til intervjusituasjonens konsekvenser for intervjupersonene, var min vurdering at dette ikke ville være sårbart å samtale om da det omhandler materiale relatert til arbeidssituasjon.

En mulig svakhet ved gjennomføringen av intervjuet, er at på et par av spørsmålene fikk jeg ikke spurt alle informantene de samme oppfølgingsspørsmålene. Dette vil kommenteres i fotnoter i analysekapittelet.

Jeg brukte båndopptager under intervjuet, og etter intervjuene var gjennomført, transkriberte jeg dem. En del av den etiske problemstillingen knyttet til transkriberingen omhandler hva det innebærer å foreta en lojal skriftlig transkripsjon av intervjupersonens muntlige uttalelser.²³ Kvale og Brinkmann sier at det er ikke enkelt å vurdere gyldigheten til det transkriberte intervjuet da

Spørsmålet ”hva er en korrekt transkripsjon?” er umulig å besvare. Det finnes ingen sann, objektiv oversettelse fra muntlig til skriftlig form. Et mer konstruktivt spørsmål er: ”hva er en nyttig transkripsjon for min forskning?”²⁴

Da jeg transkriberte intervjuene, valgte jeg å skrive det så ordrett som mulig. Jeg har utelatt de fleste mellomlyder, eksempelvis ”eh”, da jeg vurderer det som lite relevant for det som ble sagt. De fleste ”mellomlydene” tolker jeg som tenkepauser da spørsmålene krevde at de måtte tenke tilbake på sin praksis langt tilbake. Likevel ser jeg at dette er min tolkning, som andre vil kunne være uenige i, og kunne mene at jeg burde være mer analyserende i forhold til hvordan konfidentene avgir svarene sine. Alle informantene mine var tydelige i sin formidlig, slik at jeg opplevde det lite utfordrende å oppfatte meningen i utsagnene.

²⁰ Kvale og Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*, 81

²¹ <http://www.nsd.uib.no/personvern/> - link til NSDs sider hvor det informeres om personvernombudet for forskning, og meldeskjema som må sendes dem i forkant av et forskningsprosjekt.

²² Se vedlegg 1

²³ Kvale og Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*, 81

²⁴ Ibid, 194

I følge Kvale og Brinkman er det en enkel oppgave å foreta en reliabilitetssjekk, det vil si en pålitelighetstest. Dette kan gjøres ved at to personer hver for seg skriver ned intervjuene, og deretter bruke et dataprogram som kan lage en liste over ord som er ulike i disse to transkripsjonene, og telle antall ord som er forskjellige.²⁵ En svakhet ved transkriberingen min kan være at jeg ikke har gjennomført en slik reliabilitetssjekk, grunnet at det ville bli for tidkrevende.

Konfidensialitetsspørsmålet er også en del av den etiske problemstillingen knyttet til transkriberingen.²⁶ Jeg har vært nøye med å sikre datamaskinen slik at den ikke har vært uten tilsyn i lengre perioder, og jeg har ikke lagret navn, eller annen svært gjenkjennbar informasjon, i transkriberingsdokumentene. Da jeg søkte NSD om tillatelse, gav de meg tilbakemelding på at all informasjon som knyttes til religion, regnes som sensitive opplysninger, og at siden mitt forskningsprosjekt omhandler nettopp dette, blir det desto viktigere å gå fram på riktig måte i håndteringen av materiale. Jeg har gjort mitt beste for å overholde dette.

2.2.3 Analyse

Etter gjennomført intervju og transkribering, må materialet analyseres. Det er ulike måter man kan gjøre dette på.

Jeg skal først vise til hva jeg ønsket å finne ut av gjennom min analyse. Det er nemlig ”noen hermeneutiske distinksjoner mellom spørsmålstyper”²⁷, alt ettersom formålet er å finne fram til enkeltpersoners oppfatninger av et fenomen, eller om man ønsker å gi en bredere fortolkning for å kunne utvikle en teori.²⁸ Gjennom min undersøkelse ønsket jeg å finne fram til hver enkelt sjelesørgers mening. Jeg ønsket å ha fokus på den personlige mening og få forståelsen av hvorfor vedkommende mener det han eller hun mener. Videre ønsker jeg å drøfte disse ulike perspektivene opp mot hverandre og opp mot teori omkring temaene. Jeg syntes dette er særlig interessant, da utvalget mitt er fra forskjellige kristne tradisjoner og kirketilhørighet. Selv om en person ikke kan stå som representant for denne tradisjonen eller

²⁵ Ibid, 192

²⁶ Ibid, 81

²⁷ Kvale og Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*, 218

²⁸ Ibid

kirkesamfunnets praksis i sin helhet, mener jeg dette gir en bredde til oppgaven og belyser ulike interessante momenter i forhold til hvordan ulike sjelesørgere praktiserer og reflekterer omkring bruk av forbønn i den sjelesørgeriske konteksten.

Et annet aspekt jeg måtte ta stilling til i forkant av analysen var: ”om det er tekstens bokstav eller tekstens ”ånd” som skal fortolkes.... Er det viktig å finne frem til den uttrykte meningen eller den intenderte meningen?”²⁹ Jeg har opplevelsen av at sjelesørgerne jeg intervjuet er svært gjennomtenkte i svarene de har gitt, og at de er mennesker som reflekterer mye over sin praksis som sjelesørgere. Dette er en tolkning jeg har gjort, og dette legger jeg til grunn for å la det være tekstens bokstav og den uttrykte meningen som vektlegges i min analyse av intervjuene.

Som nevnt har jeg en tilnærming hvor jeg vektlegger tekstens bokstav og den uttrykte meningen. Jeg fortolker og analyserer dette videre i lys av teori om temaet. Tolkningen som fremgår i kapittel 4 ”analysepresentasjon av intervjuresultater”, har informantene fått tilsendt for godkjenning. Det å avgjøre hvorvidt intervjupersonene bør være med på å bestemme hvordan uttalelsene deres skal tolkes, er en av de etiske avveiningene man må gjøre.³⁰ Alle informantene utenom en, hadde noe å utsette på analysen, enten på hvordan de der var sitert eller tilknyttet min fortolkning av utsagn. I forhold til sitatene var det innvendinger mot at de ikke ønsket å være sitert på en så muntlig måte som de var, at jeg måtte ta bort noe for å sikre konfidensialiteten ytterligere og at jeg måtte legge til noe for å få frem meningen på en bedre måte. Jeg gjorde om analysen slik at den samsvarer med informantenes innvendinger.³¹ Den videre tolkningen som fremgår gjennom drøfting i kapittel 5 har de ikke fått kommentere, da dette ikke strider mot meningsinnholdet som fremgår i kapittel 4.

For å komme fram til meningen i intervjuene har jeg anvendt meningsfortetting som analysemetode. Det er fem trinn i denne analysemetoden. Det første man gjør er å lese intervjuet for å få et helhetsinntrykk. Andre skritt består i å sette ord på ”meningsenhetene” slik som de uttrykkes av intervjupersonene selv. For det tredje må man så tydelig og enkelt som mulig sette ord på temaet som er fremtredende i meningsenhetene som fremgikk i andre

²⁹ Ibid

³⁰ Ibid, 81

³¹ Merknad: Et par av sitatene som presenteres i analysen og anvendes videre i drøftingen, ble tatt inn i oppgaven tett opp mot innleveringsfrist. Derfor ble det vanskelig å få tak i informantene, slik at jeg gjorde en vurdering om at sitatene

trinn. For det fjerde undersøker forsker meningsenheten belyst av undersøkelsens formål og til sist binder man de viktigste emnene sammen i et deskriptivt utsagn.³² I oppgavens analysekapittel er overskriftene emnene jeg kom frem til som de viktigste, etter å ha arbeidet med intervjuene på en så å si tilsvarende måte som beskrivelsen av meningsfortetting som analysemetode.

2.2.4 Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet

I følge Thagaard er troverdighet ”knyttet til at forskning utføres på en tillitvekkende måte.”³³ Videre sier hun at dersom man for eksempel bruker diktafon, kan det være lettere å utarbeide data som er mindre preget av forskers vurderinger, enn dersom man benytter seg av notater i intervjuet.³⁴ Jeg har som tidligere nevnt brukt diktafon og skrevet intervjuene ned så ordrett som mulig. Det at jeg sendte analysepresentasjonen til informantene, og lot dem komme med sine innvendinger og rettet analysen opp i forhold til disse, mener jeg også er med på å sikre dataenes troverdighet.

Bekreftbarhet er ”knyttet til tolkningen av resultatene. Bekreftbarhet innebærer både at forskeren forholder seg kritisk til egne tolkninger og at prosjektets resultater kan bekreftes av annen forskning.”³⁵ Det er lite forskning tilknyttet fenomenet jeg har undersøkt. Dette gjør det vanskelig å måle resultatets bekreftbarhet opp mot annen forskning. Jeg gjør det imidlertid klart at jeg stiller meg åpen til at andre kan komme fram til andre resultater og på den måten forholder jeg meg kritisk til mine egne tolkninger.

Overførbarhet i denne sammenheng omhandler hvorvidt ”den tolkningen som utvikles innenfor rammen av et prosjekt, også kan være relevant i andre sammenhenger.”³⁶ Spørsmålet blir om min tolkning av forståelsen som kan ligge til grunn for utøvelsen av forbønn i sjelesorg, og momentene som blir særlig viktige å ta hensyn til ved denne praksis, kan overføres til andre sjelesørgere som anvender forbønn i sjelesorg.

Thagaard sier at ”utvalgets teoretiske relevans har betydning for overførbarheten av de resultatene undersøkelsen kommer frem til”.³⁷ Det at jeg har intervjuet sjelesørgere med lang

³² Kvale og Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*, 212

³³ Thagaard, *Systematikk og innlevelse*, 178

³⁴ Ibid

³⁵ Thagaard, *Systematikk og innlevelse*, 179-180

³⁶ Ibid, 184

³⁷ Ibid, 53

erfaring med sjelesorg, og som alle har sjelesorg som en sentral del av arbeidet sitt, gjør at jeg tillegger dem faglig tyngde. De har alle i høyeste grad teoretisk relevans for fenomenet jeg undersøker, altså forbønn i sjelesorg. Dette gjør at det er grunn til å tro at undersøkelsens resultater kan ha overføringsverdi i den forstand at resultatene vil ha relevans for andre sjelesørgere som utøver forbønn i sjelesorg. Det kan imidlertid tenkes at det kan ha en overføringsverdi for utøvelsen av forbønn i andre settinger enn sjelesorgssettingen.

3 Teoripresentasjon

I dette kapittelet skal teori omkring sjelesorg og forbønn belyses. Deler av teorien som det redegjøres for her, vil også trekkes frem i kapittel 5 hvor teori og intervjuresultater skal drøftes. I dette kapittelet gis først en presentasjon av hva sjelesorg og forbønn er. Deretter går jeg inn på anvendelsen av forbønn i sjelesorg og peker på aspekter det er viktig å tenke gjennom dersom man skal anvende forbønn i den sjelesørgeriske kontekst. Aspektene jeg belyser har vært fremtredende i teorien jeg har lest og de er relevante å belyse knyttet tilknyttet intervjuresultatene som presenteres i kapittel 4.

3.1 Hva er sjelesorg?

Før jeg går over til teori omkring definisjon av sjelesorg, skal fokuset rettes på en av måtene Bibelen er sentral for sjelesorgen. Leif Gunnar Engedal skriver at den kristne sjelesorgen har sitt fundament i Bibelen, og videre at vi der møter mennesker som kjemper med det samme vi må kjempe med. ”De får som oss merke gleden og sorgen, tvilen og anfektelsen, krisene og nederlaget, utfrielsen og oppreisningen”.³⁸ Slik jeg forstår Engedal har altså Bibelen en stor betydning for den kristne sjelesorgen, med tanke på at vi kan dra paralleller mellom våre liv og livet til menneskene vi møter i bibelen. Jeg mener dette også kan si noe om innholdet i sjelesorg, kanskje det handler nettopp om mennesker som møter hverandre og er åpne om livet slik det er? I det følgende vil teori som går konkret på hva sjelesorg er, presenteres.

Anders Bergem viser til at det finnes svært mange definisjoner på sjelesorg. Jeg skal her gi eksempel på to av disse. Den første er det den norske lutherske biskopen Arne Fjellbu som kom med: ”Sjelesorg er kristen omsorg for den enkelte sjel”.³⁹ Den andre er utarbeidet av den britiske tverrkirkelige organisasjonen ”Association of Christian Counsellors”:

Kristen sjelesorg kan bli definert som den aktiviteten som søker å hjelpe mennesker i retning av konstruktiv endring og vekst innenfor hvert eneste av deres livsområder. Målet er å oppnå dette ved hjelp av en omsorgspreget relasjon som har fast avtalte grenser, og som utspiller seg i samsvar med bibelske forutsetninger, mål og metoder som blir praktisert innenfor en ramme av kristent engasjement og innsikt, samt kristne verdier.⁴⁰

³⁸ Engedal, *Forord*, 5

³⁹ Bergem, *Sjelesorgens prinsipielle grunnlag og egenart*, 16 (Definisjon hentet fra Fjellbu 1933/1953, 7)

⁴⁰ Ibid. (Definisjon hentet fra Lyall 2001, 13)

Selve ordet sjelesorg kommer fra det tyske ordet ”seelsorge”, og ble ikke tatt i bruk før i reformasjonen, altså i første halvdel av 1500 – tallet.⁴¹

Samtidig som Bergem peker på en rekke forskjellige definisjoner, trekker han fram hvilke likhetstrekk det er i disse definisjonene. Det som går igjen i de ulike definisjonene er for det første at sjelesorg utøves mellom to personer eller i en liten avgrenset gruppe mennesker. For det andre er samtalen det viktigste redskapet. For det tredje viser han til at sjelesorgen skjer innenfor en kristen virkelighetsforståelse.⁴² I oppgavens innledning framgår det at disse fellestrekkene er hva jeg legger i begrepet sjelesorg i arbeidet med denne oppgaven, men jeg utelater sjelesorg i gruppe i denne sammenhengen.

3.1.1 Åtte retninger i dagens internasjonale sjelesorg

Tor Johan S. Grevbo mener å kunne identifisere åtte hovedretninger i dagens internasjonale sjelesorg.⁴³ Jeg vil vektlegge denne inndelingen da de sier mye om hva sjelesorg er og kan være, og da jeg i kapittel 5 skal forsøke å forstå oppgavens informanter innenfor de aktuelle retningene tilknyttet retningenes betydning for utøvelsen av forbønnshandlingen i sjelesorg.⁴⁴

Grevbo har valgt å presentere disse retningene for å skape en viss oversikt over hva sjelesorg kan være, da han, i likhet med Bergem, viser til at det ikke er et enkelt svar på spørsmålet om hva sjelesorg er.⁴⁵ Grevbo understreker at selv om de åtte hovedretningene presenteres som *retninger*, så presenterer også hver av retningene noe varig som sier noe grunnleggende om hva sjelesorg er. Retningene som presenteres går mellom 50 – 80 år tilbake i historisk perspektiv, men røttene kan være svært mye eldre enn dette. Selv om ikke alle retningene som presenteres nødvendigvis står så sterkt i dag, er de likevel aktive både i teori og praksis.⁴⁶ Grevbo presenterer retningene fra høyre til venstre, hvor dem lengst til høyre har sitt tyngdepunkt i Gud og kirken eller bibelen, mens retningene til venstre preges av å være konsentrert om mennesket og verden.⁴⁷ I det følgende vil disse hovedretningene i sjelesorg

⁴¹ Bergem, *Sjelesorgens prinsipielle grunnlag og egenart*, 18

⁴² Ibid, 17

⁴³ Grevbo, *Sjelesorgens vei*

⁴⁴ Grevbo selv definerer seg hovedsakelig mot retningene til høyre, og uttrykker særlig å ha sympati for den ekklesiale og den fordypende retningen.

⁴⁵ Grevbo, *sjelesorgens vei*, 302

⁴⁶ Ibid, 303

⁴⁷ Ibid, 306

presenteres fra høyre mot venstre i henhold til kartleggingen ovenfor, men jeg vil kun gi en inngående presentasjon av de retningene som vil drøftes mer inngående i kapittel 5, da det er i disse jeg mener å gjenkjenne informantene i størst grad.

Dem det skal redegjøres mer inngående for er den evangelikale, den karismatiske, den fordypende og den ekklesiale retningen. De øvrige vil jeg kun kort redegjøre for.

1 Kerygmatiske sjelesorg

Hoveddefinisjon på den budskapsformidlende eller kerygmatiske sjelesorgen er ”sjelesorg som forkynnelse av Guds åpenbaring for enkeltpersoner”.⁴⁸ Sentralt i tenkningen i denne retningen er splittelsen mellom Gud og mennesker. Veiviseren blir Guds åpenbarte ord. Formen på den budskapsformidlende sjelesorgen er, som også ligger i ordet, forkynnelse til den enkelte i den situasjonen han eller hun befinner seg. Forkynnelsens innhold er konsentrert om syndsforlatelse for Jesu skyld. Det er en kristosentrisk sjelesorg, det vil si at Jesus Kristus er i sentrum.⁴⁹

2 Evangelikal sjelesorg

Definisjon på den bibelbaserte eller evangelikale sjelesorgen er ”sjelesorg som personlig engasjert påvirkning ut fra gudgitte, bibelske sannheter og normer”.⁵⁰ Sjelesørgerne som befinner seg innenfor denne retningen har tydelige fellestrekk med sjelesørgere innenfor den kerygmatiske sjelesorgen, men skiller seg også fra dem på flere måter. Det tydeligste skillet er at i den evangelikale sjelesorgen trekkes bibelen i sin helhet inn i større grad enn i den kerygmatiske sjelesorgen hvor hovedvekten er på forkynnelse av syndstilgivelse. Det bibelske budskapet formidles relativt ukritisk direkte inn i dagens situasjon og særlig på det etiske felt.⁵¹ Etisk veiledning, trøst og utøvelse av binde – løsemakten er de viktigste bibelske kommunikasjonsformene innenfor denne retningen.⁵²

Innenfor den evangelikale retningen er det varierende i hvor stor grad sjelesørgere åpner for psykologiske metoder. Noen er kun rettet inn mot en bibelistisk tilnærming, hvor ordet

⁴⁸ Grevbo, *Sjelesorgens vei*, side 308

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Ibid, 316

⁵¹ Ibid

⁵² Ibid, 321

anvendes direkte inn i menneskers situasjon, mens andre åpner for en psykologisk tilnærming og psykologiske metoder så lenge det ikke kolliderer med de bibelske normene.⁵³

Når det innenfor den bibelbundne, evangelikale sjelesorgen åpnes for psykologiske metoder synes det å hovedsakelig gå i retning av atferdsterapi og kognitiv psykologi. Et annet kjennetegn ved denne retningen er sjelesørgeres personlige engasjement knyttet til en aktiv og levende tro på bibelens Jesus. Sjelesørgerens tanke er at troen får konkrete konsekvenser for sjelesorgen.⁵⁴

3 Utrustningsorientert/karismatisk sjelesorg

Definisjon på den utrustningsorienterte eller karismatiske sjelesorgen lyder: "Sjelesorg som åndelig fullmaktsgjerning i Jesu navn".⁵⁵ I denne retningen står åndsutrustning og nådegaver svært sentralt.⁵⁶ Sjelesørgerens åndelige utrustning er viktig innenfor denne retningen, og oppdraget Jesus gav disiplene i Lukas 9. 1-2, er et konkret forbilde. Disiplene blir der gitt myndighet over onde ånder, og de blir gitt makt til å helbrede sykdommer. Etter denne utrustningen sendte Jesus dem ut for å helbrede og forkynne for mennesker.⁵⁷

I denne retningen står bønnen svært sentralt, og sjelesørgeren må ha del i Jesu egen kraft og autoritet for å være en god sjelesørger. Nådegavene som har en særlig stor betydning for sjelesørgere innenfor denne retningen er profeti og helbredelse ved bønn.⁵⁸ Det er sentralt å be om Den Hellige Ånds veiledning for å kunne bedømme situasjoner rett, slik at gaven til å helbrede kan få virke etter Guds vilje. Utdrivelse av onde ånder kan også forekomme innenfor denne retningen.⁵⁹

Det har ikke blitt en stor akademisk gjennomslagskraft for den karismatiske sjelesorgsretningen. Men den har fått stor gjennomslagskraft internasjonalt, og den er påvirket av mange karismatiske miljøer verden over. Grevbo peker på at grunnet utbredt praksis er det

⁵³ Grevbo, *Sjelesorgens vei*, 317-321

⁵⁴ Ibid, 322

⁵⁵ Ibid, 324

⁵⁶ Ibid, 325

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Ibid, 326

⁵⁹ Ibid, 331

viktig å møte denne retningen med kritiske spørsmål og kommentarer, slik at man tar den på alvor selv om den ikke har hatt stor akademisk gjennomslagskraft.⁶⁰

4 Fordypende/spiritual sjelesorg

Den overordnede definisjonen på fordypende eller spiritual sjelesorg er ”sjelesorg som medvandrende henvisning til Guds dype hemmeligheter”.⁶¹ Den Hellige Ånd står helt sentralt her.⁶² Et begrep som er viktig innenfor denne retningen er spiritualitet. Det innebærer i denne sammenheng at den enkeltes relasjon til Gud, slik den uttrykkes og erfares i livet som det er, er viktig. Sentralt innenfor spiritualitetsbegrepet er også, blant annet, bønn, bibel, sakramenter og liturgisk liv.⁶³

Et annet sentralt begrep er mystagogi som innebærer å lete etter Gudserfaringer som er innenfor rekkevidden for alle mennesker. Videre innebærer dette å hjelpe mennesker til å nærme seg Gud, som er større enn det man kan tenke seg. Innenfor mystagogien ses menneskets liv som et mysterium, og menneskets livshistorie taler om Guds trofaste kjærlighetshistorie til oss. Som sjelesørger skal man føre mennesket til den hemmeligheten som ligger i Guds historie med det enkelte mennesket. Det er viktig at måten man leder andre mennesker mot denne hemmeligheten, gjøres uten makt og press.⁶⁴

Åndelig veiledning står òg sentralt i denne retningen. Den dype bevisstheten om menneskers verdi står sentralt. Her er det viktig å ta hensyn til konfidentens personlige vei. Den vanskelige kombinasjonen av mildhet og fasthet er også fremtredende innenfor den fordypende hovedretningen.⁶⁵

5 Menighetsfundert/ekklesial sjelesorg

Hoveddefinisjon på den menighetsfunderte eller ekklesiale sjelesorgen er ”Sjelesorg som kirkelig omsorg til tro og liv.”⁶⁶ Denne grunntypen sjelesorg er i stor grad preget både av venstre og høyre side i sjelesorgsgrunntypene Grevbo presenterer.⁶⁷ Kjentegn ved denne

⁶⁰ Grevbo, *Sjelesorgens vei*, 330

⁶¹ Ibid, 332

⁶² Ibid

⁶³ Ibid, 334

⁶⁴ Ibid, 334-336

⁶⁵ Ibid, 336-337

⁶⁶ Ibid, 342

⁶⁷ Ibid

grunntypen er en kirkelig omsorg i betydningen hyrdetjeneste overfor menigheten og medlemmenes samtale og trøst med og av hverandre. Videre preges den av ”hele Kristi omsorgsgjerning.”⁶⁸ I tillegg til den autoritative muntlige forkynnelse er det like viktig å være en hyrde, samtalepartner og lege. For det tredje står tanken om menneskets positive utfoldelsesmuligheter sentralt, og begrunnelsen ligger i at man er skapt i Guds bilde.⁶⁹

Praksisen i denne hovedretningen er nok at omsorgen først og fremst retter seg mot dem som er en del av fellesskapet. Når disse er nådd rettes sjelesorgen mot dem som er ”utenfor”.⁷⁰ Det ligger en forståelse til grunn som går på at sjelesorgen er noe som skjer på kirkens vegne. Viktige midler er eksempelvis skriftemålet, bibel og bønn, men også nattverd og dåp.⁷¹ Et naturlig interessepunkt i denne sjelesorgsretningen er sammenhengen og sammensmeltningen av menneskers livs- og troshistorie både på godt og vondt.⁷²

Den menighetsfunderte sjelesorgen fører sjelesorg og diakoni tett sammen da både diakoni og sjelesorgsforståelse i denne retningen kan forstås som ”omsorg for enkeltmennesker i ulike former for nød og trang”.⁷³

I den menighetsfunderte sjelesorgen er det i varierende grad åpenhet for humanvitenskaper, men generelt sett kan man si at innen denne retningen er det en slik åpenhet.⁷⁴

6 Dybdepsykologisk/analytisk sjelesorg

Den dybdepsykologiske eller analytiske sjelesorgens hoveddefinisjon lyder: ”Sjelesorg som bevisstgjørelse og selvpoppdagelse gjennom samtale.”⁷⁵ Det er tre tydelige retninger innefor denne hovedretningen: Freud – inspirerte, Jung – inspirerte og nyere pastoralmedisinsk – inspirerte sjelesørgere.⁷⁶

7 Partnersentrert/ terapeutisk sjelesorg

⁶⁸ Grevbo, *Sjelesorgens vei*, 343

⁶⁹ Ibid

⁷⁰ Ibid, 343-344

⁷¹ Ibid, 345

⁷² Ibid, 346

⁷³ Ibid

⁷⁴ Ibid, 347-348

⁷⁵ Ibid, 351

⁷⁶ Ibid

Hoveddefinisjon på den partnersentrerte eller terapeutiske sjelesorgen er: ”Sjelesorg som profesjonell og psykologidominert hjelp til selvhjelp.”⁷⁷ Retningens navn vitner om at det i denne grunntypen sjelesorg ligger et ønske om å være terapeutisk ut fra psykologiske hovedkriterier, og at man ser konfidenten som en aktiv partner i relasjonen, framfor en som bare er mottager av sjelesørgerens ”behandling”.⁷⁸

8 Samfunnsrettet/ sosio – politisk sjelesorg

Den samfunnsrettede eller sosio – politiske sjelesorgens hoveddefinisjon lyder: ”sjelesorg som befrielse fra og forandring av livshemmende ytre forhold.”⁷⁹ Denne retningen retter seg mot samfunnsforhold i større grad enn mot individet i den forstand at man retter fokus på de ytre forholdene som påvirker enkeltmenneskets liv.⁸⁰

3.2 Bønn og forbønn

I dette kapittelet ønsker jeg å belyse hva bønn og forbønn kan være. Jeg har valgt å omtale dette i samme kapittel, da det gjerne kan gå over i hverandre. Forbønn er bønn, men bønn for et annet menneske. Derfor anser jeg det naturlig å omtale bønn og forbønn i samme kapittel.

Torborg Aalen Leenderts refererer til Peter Halldorfs bok ”En liten vägledning till bönen”. Halldorf sier at bønnen er det innerste i troens liv og videre at ”den er ingen aktivitet, men hører med til menneskets identitet [...] Halldorf understreker at all virkelig bønn er et møte mellom et *jeg* og et *du*, et personlig møte”.⁸¹ Halldorf peker altså på at bønn er et personlig møte mellom Gud og mennesket. Jeg tenker da at forbønn, som er bønn for andre, kan handle om å tilrettelegge for et møte mellom mennesket man ber for og Gud.

Slik jeg forstår Anders Olivus⁸² så sier han at det handler om tilretteleggingen for dette møtet da han skriver at forbønn er å overlate et annet menneske til Gud, og han viser til at man kan be stille bønner for andre, eller be høyt for andre, og begge deler er innenfor kategorien

⁷⁷ Grevbo, *Sjelesorgens vei*, 367

⁷⁸ Ibid

⁷⁹ Ibid, 386

⁸⁰ Ibid

⁸¹ Leenderts, *Når glassflaten brister*, 296

⁸² Olivus mener jeg å kunne gjenkjenne innenfor den ekklesiale retningen, og Grevbo henviser til Olivus under denne retningen i *Sjelesorgens vei*, 350

forbønn.⁸³ Som fremgår i innledningen er det bønner man ber høyt for konfidenten jeg legger til grunn i min forståelse av forbønn i denne oppgaven.

Deborah van Deusen Hunsinger⁸⁴ omtaler hva bønn er og ulike former for bønn.⁸⁵ Hun skriver at bønn handler om å stole på at

God's grace will be sufficient during trial or testing. It asks for something that outstrips human capability, believing that Christ will grant strength where human strength fails. It is a prayer that trusts finally in Christ's mediation.⁸⁶

Utsagnet til Hunsinger kan kanskje også si noe om hva forbønn kan være. Når man ber for noen andre, så kan det handle om å tro *for dem* at Guds nåde holder og at Kristi styrke gis når den menneskelige styrke forsvinner.

Videre sier Hunsinger at bønn i konteksten av sjelesorg, er bønn på vegne av andre. Dette samsvarer med teorien omkring hva forbønn er som redegjort for ovenfor. Det er vår respons på en annens behov som løftes opp til Gud. Når vi ber for en annen, drar Gud oss inn i samfunn med seg, og gir styrke til å møte situasjonen som ligger foran. Vi uttrykker vår fullstendige avhengighet av Gud, og samtidig bruker Gud det menneskelige samfunn til å effektivisere sin hensikt.⁸⁷

Leenderts belyser en side ved bønn som trolig er gjenkjennbar for de fleste, nemlig at den kan være vanskelig å forstå. For å utdype dette skriver hun:

Det er ikke mulig å sette Guds hjelp og nærvær på noen formel. Mer enn kanskje noe annet hører bønnen – og forbønnen – med til det gåtefulle ved Gud. I perioder av våre liv kan vi komme til å måtte be i en slags trass. Vi må bare klamre oss til at Bibelen selv knyttet så mange løfter til bønn og forbønn. Eller vi kan måtte slippe bønnen fullstendig: Er Gud der må han selv være den som bærer.⁸⁸

⁸³ Olivius, *At møte menniskor*, 142

⁸⁴ Grevbo, *Sjelesorgens vei*, 313: Her påpekes det at Deborah Van Hunsinger er å finne innen hovedretningen kerymatisk sjelesorg. Men det hun skriver er et av de mest nyanserte bidragene til denne hovedretningen.

⁸⁵ Hunsinger, *Pray without ceasing*

⁸⁶ Ibid, 12

⁸⁷ Ibid, 1

⁸⁸ Leenderts, *Når glassflaten brister*, 299

Inn i den sjelesørgeriske setting tenker jeg at dette utsagnet kan bety at man kan velge å anvende forbønn selv om man ikke forstår hva som skjer gjennom forbønnen. Man kan likevel velge å stole på Bibelens løfter knyttet til denne handling. Hvis man derimot utelater forbønn, kan man få stole på at Gud er tilstede og bærer selv om man ikke ber.

3.2.1 Hvorfor anvende forbønn i sjelesorg?

I følge Hunsinger er det å be med dem som er i nød, hjertet i det kristne livet.⁸⁹ For å underbygge dette utsagnet viser hun blant annet til Jakob 5 vers 16a hvor det står: ”Bekjenn derfor deres synder for hverandre og be for hverandre, for at dere kan bli helbredet.”⁹⁰

Esbjörn Hågberg⁹¹ belyser at ved forbønnshandlingen kan Guds omsorg for mennesket bli tydelig, og man kan formidle håp. Han hevder at noe av den mest fremtredende angsten i mennesket, er å bli ensom og forlatt, men at gjennom forbønnshandlingen kan konfident bli minnet på at hun eller han ikke er alene, men Gud kjemper sammen med vedkommende.⁹²

For å belyse håpsdimensjonen sier Hågberg:

Å legge et menneske fram for Gud i bønn er også å legge det i de mulighetene som finnes hos Gud. Her finner vi håpet om et under, men kanskje enda mer håpet om at Gud vil være nær og engasjere seg.⁹³

Her har jeg vist til Hunsinger som blant annet referer til Jakobs brev og sier at forbønn er noe av kjernen ved det kristne livet, mens Hågberg viser til at forbønnen kan formidle Guds omsorg og håp til mennesker i vanskelige livssituasjoner. Dette kan være gode grunner for å be for konfidenter i en sjelesorgssamtale.

⁸⁹ Hunsinger, *Pray without ceasing*, ix

⁹⁰ Bibelen- Den Hellige Skrift, referert av Hunsinger, *pray without ceasing*, ix

⁹¹ Jeg mener å kunne gjenkjenne Hågberg innenfor den ekklesiale og den fordypende hovedretningen

⁹² Hågberg, *Sjelesorg ved kjøkkenbordet*, 109

⁹³ Ibd

3.3 Viktige aspekter ved bruk av forbønn i sjelesorg

Gjennom arbeidet med teori som omhandler forbønn i sjelesorg, er det visse aspekter som har pekt seg særlig ut som viktige å reflektere over. Disse er: ”bønnens funksjon”, ”makt og forbønn” og ”kommunikativ og autoritativ forbønn”

3.3.1 Bønnens funksjon

Her vil jeg peke på to aspekter knyttet til hvilken funksjon bønnen kan få. Det første er at man møter konfident hvor vedkommende er i forbønnen, mens det andre er at bønnen blir en flukt eller en lettvinnt måte å møte det vanskelige på.

Anders Olivius peker på viktigheten av det å være følsom ovenfor konfidentens åndelige modenhet og for situasjonen konfidenten befinner seg i. Han mener at det er viktig å be på en måte som er i samsvar med konfidentens modenhet og den aktuelle situasjonen. Olivius sier videre at bønnen man som sjelesørger ber skal være så nær konfidenten at den for konfidenten kan kjennes som det er hans egen bønn.⁹⁴ For å kunne be en slik bønn sier det seg selv at det er viktig å inntone seg på hvem konfidenten er både i åndelig modenhet og hvor han befinner seg i forhold til sin egen situasjon.

Hunsinger understreker også viktigheten av dette ved å si at dersom man skal bruke forbønn meningsfylt, må vi ta hensyn til andres behov. Det å lære seg å være vår for andres behov krever at man er tilstede på en medfølende måte og lytter på en tilstedeværende måte.⁹⁵

Anette Foged Schultz har skrevet en artikkel om veiledning hvor hun skriver at sjelesørger må våge å utruste konfident til å tørre å møte det vonde, og ikke binde ham usunt til seg gjennom en virkelighetsflukt gjennom å søke mirakler. Dette er en motsigelse av inkarnasjonen sier hun. Hun henviser til Kirkegård som sier at man må begynne sjelesorgen med å møte den andre der hvor han er.⁹⁶ Jeg tenker at dette også vil være gjeldende i forbønnshandlingen, der hvor forbønn inngår som en del av sjelesorgen. Som nevnt her kan altså sjelesørger binde konfident til seg på en usunn måte gjennom å søke mirakler som en virkelighetsflukt. Dette leder over til det neste aspektet som skal omtales her, nemlig at bønn kan bli en flukt og en lettvinnt måte å møte det vanskelige på.

⁹⁴ Olivius, *At møta menniskor*, 142

⁹⁵ Hunsinger, *Pray without ceasing*, xiii

⁹⁶ Schultz, *Vejledning – en helgen som vej - leder*

Berit Okkenhaug⁹⁷ er tydelig på viktigheten av å vite nettopp det, at bønn kan brukes som en flukt for konfident. Det kan bli en flukt fra virkeligheten slik den er. Bønnen kan for noen brukes som et alternativ til det å bringe det som er konfliktfylt inn i samtalen. Dersom bønnen får en slik funksjon, mener Okkenhaug at det kan være viktig å ikke be.⁹⁸ Også Hægberg påpeker at dersom bønnen blir en flukt for konfidenten fra det ansvaret man har, så er det riktig å unnlate forbønnen i sjelesorgssamtalen. Han viser til at flukten også kan gjelde sjelesørger. Da enten i form av å ikke finne en annen måte å avslutte samtalen på, eller i mangel av å kunne gjøre noe for konfident, så bes det bare for å ”gjøre noe”.⁹⁹

Olivius peker på at forbønn ikke skal være en enkel løsning og en måte å unngå å gå inn i det smertefulle på. Han sier nemlig at det er først når det vonde settes ord på og kommer fram i lyset at forbønnen kan være på sin plass.¹⁰⁰

3.3.2 Makt og forbønn

Her vil jeg gi en redegjørelse for hva makt er og hvordan den kan arte seg i profesjonelle relasjoner. Deretter skal jeg belyse noen aspekter i forhold til hvordan sjelesørger ved anvendelse av forbønn står i fare for å misbruke sin makt.

Tormod Kleiven referer til en av de store teoretikerne innen maktteori, Max Weber, i sin redegjørelse av makt i relasjon. Webers definisjon på begrepet 'makt', er:

”Evne til, innenfor en sosial relasjon, å få i gjennom ens egen vilje, også tross motstand, uansett hvilket grunnlag denne evnen hviler på”.¹⁰¹ Kleiven sier i forlengelsen av dette at Webers definisjon legger til grunn at det er i relasjoner makten utøves.¹⁰²

For å kunne forholde seg rett til menneskers integritet og grenser, er det viktig å bli seg bevisst sin egen makt og erkjenne denne.¹⁰³ Som sjelesørger er man mektig fordi man er i en posisjon hvor man har noe å gi som andre vil ha. Konfident er ofte i en posisjon hvor han eller hun kjenner seg ekstra sårbar, og kommer gjerne med innstillingen om at han eller hun

⁹⁷ Jeg mener å kunne gjenkjenne Okkenhaug innefor den ekklesiale og fordypende hovedretningen, Hun henvises til under den ekklesiale retningen i Grevbo, Sjelesorgens vei, 350

⁹⁸ Okkenhaug, *Når jeg ser ditt ansikt*, 111

⁹⁹ Hægberg, *Sjelesorg ved kjøkkenbordet*, 118

¹⁰⁰ Olivius, *At møta menniskor*, 146

¹⁰¹ Kleiven, *Intimitetsgrenser og tillitsmakt*, 95

¹⁰² Ibid

¹⁰³ Ibid, 97

oppsøker profesjonell hjelp hos sjelesørger.¹⁰⁴ Derfor vil jeg nærmere belyse hva den profesjonelle makten innebærer. Den profesjonelles profesjonalitet, skal sikre den andre parten god behandling. Man kan ha forventning til at den profesjonelle har den nødvendige kunnskap og kompetanse og at han eller hun vil forvalte sin kompetanse til det beste for den andre part. Gjennom dette har den profesjonelle rollemakt. Uavhengig av hvor mektig den profesjonelle kjenner seg, er makten tilstedeværende.¹⁰⁵

Greta Marie Skau skriver om forholdet mellom makt og hjelp i relasjonen mellom klient og hjelper innenfor det profesjonelle hjelpapparatet.¹⁰⁶ Da sjelesørger står i en hjelperposisjon til konfident, mener jeg at det Skau skriver har overføringsverdi. Hun belyser at ordet ”makt”, kan skape mange negative assosiasjoner som kan forårsake at profesjonsutøvere i hjelpeyrker kan være særlig fristet til å unnlate å se på seg selv som innehavere av makt.¹⁰⁷ Videre sier Skau, med henvisning til sitat fra Monsen (1990): ”å bruke makt er like ofte godt som ondt. At maktbruk ofte fører til destruktive resultater, kan henge sammen med at maktutøverne er ubevisste og uprofesjonelle”.¹⁰⁸

Som vist ovenfor kan man komme i en posisjon hvor man ikke ønsker å vedkjenne seg sin makt og at makten dermed blir ubevisst. Man kan også la makten innta en annen posisjon, nemlig den maskerte eller tildekkede makten.

Når overmaktens posisjon anvendes til å stadfeste og styrke egen maktposisjon, blir maktanvendelsens konsekvenser ofte maskert, også i forhold til maktutøverens selvforståelse. Like fullt rammes den som makten utøves mot.¹⁰⁹

Kleiven referer til Ingun Stangs presentasjon av fire forskjellige former for å maskere makten. Disse formene er å se makten fra følgende forskjellige perspektiver: utenfra, ideologisk, ovenfra og betrakte den som byråkrati.¹¹⁰ Jeg skal i det følgende belyse hva det innebærer at makten ses utenfra da dette vil belyses i drøftingen som finner sted i kapittel 5. Når makten ses utenfra, innebærer dette at den som har makt frasier seg sin makt ved å fremholde en

¹⁰⁴ Bunkholt, *Makt og samtale*, 8

¹⁰⁵ Ibid, 7

¹⁰⁶ Skau, *Mellom makt og hjelp*

¹⁰⁷ Ibid, 44

¹⁰⁸ Ibid (refert til Monsen 1990:10)

¹⁰⁹ Kleiven, *Intimitetsgrenser og tillitsmakt*, 97

¹¹⁰ Ibid

annen makt som er større enn sin egen.¹¹¹ ”Den mektige gir en instans utenfor seg selv myndighet til å avgjøre hva som er rett å gjøre, innenfor et område hvor den mektige er ansvarlig.”¹¹²

Kleiven sier at når det er maktasymmetri, altså at den ene part har mer makt enn den andre, er det viktig å være seg dette bevisst for at man skal kunne oppleve symmetri i verdi og verdighet.¹¹³ Også Marit Bunkholt belyser maktens asymmetri, og omtaler den spesielt tilknyttet sjelesørgerkontektsten. Hun sier i den forbindelse at man gjerne håndterer denne asymmetriske makt gjennom grenser man setter ovenfor klienten. Dette kan skape en avstand, som får konfident til å føle seg klientifisert på en måte hvor den profesjonelle samtalepartneren formidler at konfident er mer umoden enn sjelesørger gjennom at konfident blir ”plassert bak grenser”.¹¹⁴

Olivius peker på at bønner man som sjelesørger ber må ikke brukes til å tvinge vår vilje på konfidenten. Han uttrykker seg så sterkt at dersom man gjør dette kan man begå åndelig voldtekt på konfidenten. Dette sier noe om hvor alvorlig Olivius ser på det å trenge sin egen vilje på konfidenten. For å ikke gjøre dette sier Olivius at man må forstå konfidentens behov og åndelige status ut fra hvor konfidenten selv er, og ut ifra det stedet han eller hun befinner seg kan vi overlate vedkommende til Gud.¹¹⁵

Elsbet Pilskog skriver om forbønn og grenseoverskridende atferd under overskriften ”å vise respekt for de åndelige grensene”. Her pekes det på at det blant mennesker som arbeider som samtalepartnere innenfor kristne rammer, er enkelte som har det som en rutine å be for og sammen med konfident. Det understrekes at man aldri kan ta det for gitt at verken bibellesning og/eller bønn er noe som vil være godt for vedkommende, selv om han eller hun har oppsøkt samtalepartneren som jobber innenfor kristne rammer. For noen er det ukomfortabelt da det tilhører en privat religiøs praksis, mens for andre kan det være truende og utrygt. Noen mennesker som har opplevd overgrep har erfart at overgrepene har blitt legitimert nettopp gjennom bibellesning og bønn. Dette viser at verken bibellesning eller bønn trenger å være en rent uskyldig aktivitet. I følge Pilskog bør man aldri bruke bibellesning eller

¹¹¹ Kleiven, *Intimitetsgrenser og tillitsmakt*, 97

¹¹² Ibid (refert til Keshgegian, 38)

¹¹³ Ibid, 80

¹¹⁴ Bunkholt, *Makten og samtalen*, 4-5

¹¹⁵ Olivius, *At møte menniskor*, 142

bønn før man vet at den andre ønsker dette. Videre fremholdes et par momenter i tilfeller der man vet at konfident har vært utsatt for overgrep. Dersom vedkommende da ytrer ønske om å be sammen, eller spør om forbønn, kan det være viktig å snakke om hvorfor vedkommende ønsker dette, grunnet at det ikke er alt som vil være riktig å be om. Eksempelet som løftes fram er dersom den utsatte ønsker at man skal be en bønn om tilgivelse for noe man mener at den utsatte ikke har noen skyld for.¹¹⁶

I følge Hagberg setter man i forbønnshandlingen ord på en annens behov. Disse situasjonene skjer gjerne gjennom at det er et menneske i en maktposisjon eller autoritetsposisjon i kraft av sin stilling, som utfører forbønnen. Dette er i seg selv en grunn til å være ekstra varsom i tilnærmingen til dem man skal be for.¹¹⁷

Hagberg viser til at han har hatt mange møter med mennesker som har negative opplevelser med forbønnshandlinger. Han sier selv at han blir skremt av hvor ofte han møter mennesker som deler slike erfaringer. Blant annet er erfaringen blitt betegnet som en åndelig voldtekt gjennom opplevelsen av at andres vilje har blitt tvunget på vedkommende i forbønnen. Hagberg har også møtt mennesker som deler sin opplevelse av å bli manipulert til å ta imot forbønnen hvor de gjerne ble utsatt for en preken framfor forbønn. Det vil si at den som ba kunne komme med sine ønsker og synspunkter på livet deres gjennom bønnen, eller at forbederen hadde bønneformuleringer hvor de tilretteviste eller kommanderte konfidenten.¹¹⁸ Når man ber er man i kontakt med det innerste og mest sårbare i livet, og da er det forståelig at det lett kan skje overtramp i en forbønnshandling. Men likevel må ikke dette hindre oss i å tørre å be for mennesker, skriver Hagberg. Videre sier han at det burde heller gjøre oss ydmyke og forsiktige når vi begir oss inn på forbønnens landskap, og det vi vet om hvor lett det er å gjøre feil burde skape rom til ettertanke i oss.¹¹⁹

3.3.3 Kommunikativ og autoritær forbønn

Hagberg sier det er viktig at bønnen også blir kommunikasjon mellom den som ber og den som mottar forbønnen, i tillegg til kommunikasjon med Gud. Han sier det slik at ”samtale og

¹¹⁶ Pilskog, *Samtalen om det vonde*, 96

¹¹⁷ Hægberb, *Sjelesorg ved kjøkkenbordet*, 116-117

¹¹⁸ Ibid: 117

¹¹⁹ Ibid: 118

bønn er nært knyttet sammen”.¹²⁰ Det kan være viktig at sjelesørger oppsummerer hva konfident har sagt i samtalen, og si hva og hvordan sjelesørger tenker forbønnen vil være og hva den vil inneholde, slik at sjelesørger får en bekreftelse på om han eller hun ber på en måte som konfident ønsker og står inne for. Det kan også være ganger hvor det vil være positivt å stoppe opp underveis i bønningen for å høre hvordan dette oppleves for konfident. Dessuten kan det å ta en evaluering i etterkant av forbønnen gjøre at konfident og forbeder får opplevelsen av å ha en felles forståelse for det de har vært sammen om.¹²¹ Senere i oppgaven vil jeg omtale dette som kommunikativ forbønn.

Motsatt av kommunikativ forbønn, mener jeg er autoritær forbønn. Det å være autoritær kan defineres slik: ”(av lat.), som utøver makt, suverent og uten å rådføre seg med andre el. ta hensyn til deres meninger, og som forlanger å bli adlydt uten innvendinger.”¹²²

Okkenhaug sier at da det knytter seg en guddommelig autoritet til bønningen, kan den brukes som et maktmiddel. Hun sier videre at det kan være fristende for sjelesørgeren å bruke bønningen for å si det han eller hun ikke tør å si direkte.¹²³ Det er et eksempel på hva jeg vil kalle autoritær forbønn. Et annet eksempel på autoritativ forbønn belyses av Hågberg da han sier at

noen har også fortalt meg at de i bønns form mer ble utsatt for en preken enn forbønn. Med bønneformelinger ble de vist til rette, kommandert, eller servert forbederens ønsker og synspunkter på livet deres.¹²⁴

Ut fra dette mener jeg man kan definere autoritær forbønn som forbønn hvor forbeder utøver sin makt uten å ta hensyn til konfidentens meninger, og forlanger at konfident innretter seg etter forbeders vilje for forbønnsstunden.

Tilknyttet menneskers erfaring med autoritativ forbønn, sier Hågberg at han skremmende ofte møter mennesker som deler sine negative erfaringer tilknyttet forbønnshandlinger. Blant annet er erfaringen blitt betegnet som en åndelig voldtekt gjennom opplevelsen av at andres vilje har blitt tvunget på vedkommende i forbønnen. Hågberg har også møtt mennesker som deler sin opplevelse av å bli manipulert til å ta imot forbønnen hvor de gjerne ble utsatt for en preken framfor forbønn. Det vil si at den som ba kunne komme med sine ønsker og

¹²⁰ Hågberg, *Sjelesorg ved kjøkkenbordet*, 119

¹²¹ Ibid

¹²² Caplex (nettleksikon)

¹²³ Okkenhaug, *Når jeg ser ditt ansikt*, 111

¹²⁴ Hågberg, *Sjelesorg ved kjøkkenbordet*, 117

synspunkter på livet deres gjennom bønner, eller at forbederen hadde bønneformuleringer hvor de tilretteviste eller kommanderte konfidenten.¹²⁵

Når man ber er man i kontakt med det innerste og mest sårbare i livet, og da er det forståelig at det lett kan skje overtramp i en forbønnshandling. Men likevel må ikke dette hindre oss i å tørre å be for mennesker, skriver Hagberg. Videre sier han at det burde heller gjøre oss ydmyke og forsiktige når vi begir oss inn på forbønnens landskap, og det vi vet om hvor lett det er å gjøre feil burde skape rom til ettertanke i oss.¹²⁶

¹²⁵ Hågberg, *Sjelesorg ved kjøkkenbordet*, 117

¹²⁶ *Ibid*, 118

4 Analyse presentasjon av intervjuresultater

Som fremgår i metodekapittelet, er fem sjelesørgere fra forskjellige tradisjoner intervjuet i arbeidet med avhandlingen min. Disse fem vil i den følgende analysen gå under betegnelsene informant 1,2,3,4 og 5. Jeg opplevde at alle hadde gjort seg tydelige refleksjoner omkring forbønn i sjelesorg. Mange av sjelesørgernes utsagn er innholdsmessig likt, men noen av utsagnene skiller seg fra hverandre. Gjennom likhetene sjelesørgerne imellom, men òg gjennom ulikhetene, er de med på å peke på viktige momenter knyttet til anvendelsen av forbønn i sjelesorg. I det følgende vil jeg først gi en kort presentasjon av den enkelte informant, for deretter å redegjøre for informantenes utsagn knyttet til tema som har pekt seg ut som relevante i arbeidet med intervjuene. Temaene er henholdsvis: Presentasjon av informantene, rammer, begrunnelse for anvendelse av forbønn i sjelesorg, om forbønnens verdi i definering av sjelesorgssamtalen, forbønn som flukt og lettvindt løsning, maktaspektet tilknyttet forbønnshandlingen og ivaretagelse av konfidenten. I det følgende vil direkte sitat fra informant skrives i anførselstegn og kursiv.

4.1 Presentasjon av informantene

De fem informantene jeg har intervjuet er ansatt i Den Norske Kirke, et sjelesorgssenter i den pentakostale tradisjon, et sjelesorgssenter innenfor den evangeliske Lutherske tradisjon, en frikirkelig menighet og en av dem jobber for to arbeidsgivere; en økumenisk sjelesorgsbevegelse og en økumenisk internasjonal evangeliserings- og misjonsbevegelse. For å bevare anonymitet oppgir jeg ikke konkret hvor de er ansatt, og heller ikke hvem av informantene som har tilknytning til hvilken tradisjon.

Informant 1 har mange års erfaring som sjelesørger. I måneden har hun gjennomsnittlig cirka 70 samtaler med mennesker i aldersspennet mellom 14 og 80 år. Det er stort sett 2/3 kvinner og 1/3 menn som kommer. De fleste som kommer hit har tilhørighet til den kristne tro. Noe av informant 1s ønske i møte med mennesker uttrykker hun slik: ”Det er jo mitt anliggende i alle fall å prøve og formidle Gudsriket inn til det mennesket som kommer. Og da også når de ikke er kristne, og jeg ikke bruker de kristne vanlige ordene, men allikevel er det jo veldig viktig for meg at kjærligheten kommer frem og at Guds regler for hvordan vi kan ha et godt liv kommer frem.”

Informant 2 har mange års erfaring med sjelesorg som en del av stillingen sin. Han har cirka 20 definerte sjelesorgssamtaler i måneden, men informant 2 opererer med et vidt sjelesorgsbegrep som ikke kun knytter seg til tid og sted. Da han gjerne har sjelesørgeriske samtaler også utenfor arbeidstid, definerer han det ikke kun som sjelesorg når han har en avtale på et kontor fra et visst klokkeslett. Det er stort sett en jevn kjønnsfordeling blant dem han har til sjelesorg. Det er stor variasjon i forhold til hvor avklart forhold til sin tro dem som kommer til sjelesorg hos informant 2 har.

Informant 3 har i mange år jobbet med sjelesorg. De fleste som er til sjelesorg hos henne er kvinner over 50 år. Hun har også en del erfaring i å samtaler med yngre mennesker fra tidligere jobber. Hovedsakelig er det mennesker som bekjenner seg til den kristne tro som kommer til sjelesorg hos henne. Hun har gjennomsnittlig cirka 25 sjelesorgssamtaler i måneden. Det fremgår som svært viktig for informant 3 at mennesker skal få erfare Guds nåde og betingelsesløse kjærlighet.

Informant 4 har mange års erfaring med sjelesorgsarbeid fra ulike arenaer. Mange av dem som kommer til sjelesorg hos henne har en nåværende eller tidligere tilknytning til den evangeliserings – og misjonsbevegelsen hun arbeider for. Andre som kommer til henne har gjerne hørt om hennes sjelesorgspraksis gjennom andre som går til henne. Det er kristne mennesker som kommer til sjelesorg her. Aldersspennet strekker seg fra 20-70 år blant konfidentene, og det er flest kvinner som kommer. Antall samtaler varierer fra måned til måned. I januar 2011 hadde hun 14 samtaler, mens i februar 2011 hadde hun 24 samtaler. Jeg forstår det som at det er viktig for informant 4 at mennesker som kommer til sjelesorg hos henne, kan få en opplevelse av at alt kan bringes til Gud i bønn.

Informant 5 har, i likhet med de andre informantene, også lang erfaring som sjelesørger. Det er mange studenter til sjelesorg hos ham, men i tillegg har han også en del konfidenter som representerer en litt høyere gjennomsnittsalder enn studentkvoten. Det er et tyngdepunkt på bekjennende kristne blant dem som kommer til sjelesorg på senteret. Det er flest kvinner som kommer dit. Informant 5 har en 60 % stilling hvor 25% av den skal brukes til samtaler, men han har nok det dobbelte antallet samtaler i forhold til de 25% av stillingen som er avsatt til dette. Jeg opplever informant 5 som opptatt av å gi både troshjelp og livshjelp, og at det er en sterk sammenheng mellom det som angår livet generelt og det som angår troen.

4.2 Rammer

Alle informantene har erfaring med å anvende forbønn, men noen i større grad enn andre. Jeg vil nå se nærmere på hvordan de går fram dersom de skal anvende dette, om de spør om tillatelse, hvordan de eventuelt spør og om hva de ber.

Informant 4 er den som gir forbønnshandlingen størst plass av informantene jeg har samtalt med. Hun starter samtalen med bønn, hvor hun ikke bare ber for konfidenten, men òg for selve samtalen: at Gud skal være nærværende og at han skal lede. Hun avslutter så og si alltid samtalen med en lang eller dyp stund i forbønn. Om sin fremgangsmåte omkring forbønnshandlingene sier informant 4: *”Jeg informerer alltid konfidenten om hvordan og hvorfor jeg ber. Når jeg ber innledningsvis, og det er første samtale, forklarer jeg at det er noe jeg pleier å gjøre, og at den som er der bare kan slappe av mens jeg ber [...] Det jeg ber om i en slik innledende bønn er ledelse i samtalen og beskyttelse mot forstyrrelser med mer. Takker for at den treenige Gud er der sammen med oss slik han har lovet og at han vil møte oss med nåde og sannhet. På slutten av samtalen, vil bønnen være mer direkte i forhold til det vi har snakket om. Da pleier jeg å foreslå at vi skal be, snakke litt sammen om hva vi skal be om, hvordan vi skal be, med mer [...] Jeg forsøker og aldri ta opp noe i bønn uten at vi er enige om det. Helt til slutt i samtalen overlater jeg det vi har snakket om i Guds hender og ber om at det ikke skal være noen usunne bånd mellom konfidenten og meg. Også dette informerer jeg om på forhånd og forklarer hvorfor jeg gjør”*. I motsetning til de andre sjelesørgerne som alle har gjennomsnittlig cirka en times sjelesorgssamtaler, har informant 4 som regel to timer, med begrunnelse i at hun ønsker at det skal være god tid til forbønn. Videre sier hun at når hun ber så tenker hun seg et mønster å be etter: *”synd – bekjenner vi og får tilgivelse for. Ting som binder oss – de kan vi få lov til å overlate til Gud og få løst/brutt et bånd. Sår som ligger der – kan vi be om Guds legedom over. Og så har vi en situasjon som, bruker den ikke ofte, men jeg har den med meg, og det er at hvis folk har vært borti fremmede religioner, okkulte ting, så kan det hefte også åndsmakter med, og da avviser vi disse i Jesu navn”*. Jeg opplever at informant 4 er opptatt av en kommunikativ form for bønn. Hun sier nemlig at *”det er veldig viktig for meg at vi blir enige om hva vi nå skal be i forhold til. Hvilke av de områdene du har tatt fram skal vi bruke bønn inn i. Og hvordan vil du vi skal be[...] også bønn blir en kommunikasjon om hva vi ber og hvordan vi nå ber”*. Likevel stiller jeg spørsmål til om det kan oppleves førende for konfidenten at informant 4 har et tydelig mønster hun ber etter?

I forkant av en forbønnsstund, sier informant 1 litt om hvordan hun kommer til å be, og hun spør om konfidenten har noen ønsker for bønnen. Informant 1 sier at hun avslutter som regel med forbønn, men at avslutningen på sjelesorgsamtalen *”avhenger litt av personen. Men når jeg blir kjent med dem, så ber vi alltid sammen i slutten av samtalen. Så sant de er kristne og bekvemme med å bli bedt for, så ber jeg alltid”*. Hun sier at *”første gang så spør jeg om det er greit at vi avslutter med bønn. Og det vil folk veldig gjerne”*. Slik jeg forstår det så er det ved den første samtalen informant 1 avgjør hvorvidt konfidenten er komfortabel med forbønn som avslutning på sjelesorgstimen, og hvis vedkommende er det, så blir dette måten samtale fremover avsluttes på.

Dersom informantene 2,3 og 5 anvender forbønn så er det som regel også avslutningsvis. Informant 5 sier at han bare ved unntak ber innledningsvis. Han spør sjeldent selv om han skal be for konfidenter, men gjør det dersom det kommer som en *”bestilling”* fra konfidenten. I likhet med informant 1 og 4, klarerer han med konfident hva han skal be om. Han sier *”jeg spør kanskje i 90% av samtale, kanskje enda mer, kan ikke jeg få låne dine ord nå? På den måten får jeg bestillingen fra konfidenten selv. Jeg bruker mest mulig konfidenten sine ord, og er på den måten mest mulig tro mot vedkommendes ord og ønsker”*. Det er sjeldent at informant 5 selv tar initiativ til å be for konfidenter. Han sier at *”når jeg eventuelt skal be for den som er her, så må det være ønsket, og på den måten bestilt fra konfidenten. Så kan det være et skjæringspunkt hvor jeg kan kjenne på at nå hadde det kanskje vært godt og bedt en bønn. Det er unntaksvis dette her, men det hender at jeg er der, og da kan jeg driste meg fram med spørsmålet: hva tenker du om det, skal vi avslutte timen med at jeg kan be en bønn for deg?”*

Informant 3 gjør det også klart at det er viktig å bli enig med konfidenten om hva det eventuelt skal bes om gjennom utsagnet: *”og så syns jeg det er veldig viktig at en ikke ber om mer enn konfidenten ber at vi skal be om. Hva vil du vi skal be? – og så ber vi om det”*. Videre sier informant 3 at forbønn *”har ingen plass”* med forklaringen av at hun ikke har bestemt seg på forhånd av samtaler at hun skal bruke det. Da jeg spør henne hvordan hun avslutter samtaler sier hun blant annet: *”det hender at jeg spør, hvordan har du lyst å avslutte denne samtalen? Men jeg spør aldri om vi skal be. Men jeg gjør det hvis de sier at nå kunne det være fint at vi hadde bedt sammen”*. Litt lenger ute i intervjuet sier informant 3 *”jeg sa vel at jeg aldri spør om å be og det er vel ikke helt sant, for det har vel hendt at jeg har sittet og følt på det, og at jeg har spurt: syns du det hadde vært naturlig at vi hadde bedt nå? Du kan*

stille et sånn spørsmål. Og da husker jeg at jeg fikk ja". Hun tilføyer at selv om forbønn ikke har en sentral plass i sjelesorgspraksisen hennes, slik som fremgår i dette avsnittet, så foregår samtalen i en atmosfære av bønn. *"Vi tenner et lys som et symbol på at det er en tilstede i rommet og lytter til vår samtale"*.

Informant 2 uttrykker ikke spesifikt at han anvender forbønn avslutningsvis, men jeg tror dette ligger implisitt utsagnet: *"samtalen har jo som regel synliggjort hva som er behovet, og da kan spørsmålet ut fra det vi har samtalt om være: Vil du at jeg skal be for deg når det gjelder akkurat denne undersøkelsen, og vil du at jeg skal be for deg når det gjelder denne relasjonen?"* Jeg tolker det dit hen at siden samtalen har synliggjort behovet, så kommer forbønnshandlingen som en avslutning. Men informant 2 har ikke dette som et fast program. Han sier at han bruker sin vurderingsevne i forhold til om det er riktig å spørre konfidenten om vedkommende ønsker forbønn, da han mener at det noen ganger er et upassende spørsmål. Han sier at *"der hvor jeg finner det åpent eller hvor den andre ber om det, kan jeg spørre: Vil du at jeg skal be for deg? Vil du at jeg nå kan be for deg og den situasjonen du er i, og be for nn som du nå nevner, så vil jeg gjerne gjøre det"*. Han sier at det da kan være lett å få til svar *"fint hvis du kan gjøre det"*, og at han da stiller følgende spørsmål *"er det greit at vi gjør det her og nå?"*. Han sier at han *"vil gjerne ha et naturlig og lite dramatisk forhold til det. Og hvis den personen sier at; Ja gjerne, så gjør vi det på en helt avslappet, naturlig måte. I hvert fall tilstreber jeg å gjøre det"*.

Som det fremgår her, har informantene ulike rammer for anvendelse av forbønn i sjelesorgssamtaler. Informant 3 spør ikke om konfident ønsker forbønn, kun med noen helt få unntak. Det er også sjeldent at informant 5 selv tar initiativ til dette. Informant 4 derimot ber så å si alltid, og informerer konfidenten om dette framfor å spørre om vedkommende ønsker forbønn. Informant 1 pleier også alltid å avslutte timen med forbønn, og informant 2 spør gjerne konfident om vedkommende ønsker forbønn, men har ikke noe fast mønster i forhold til dette. Jeg spør meg hvilke konsekvenser ulike tilnærminger til anvendelse av forbønn i sjelesorg kan ha for konfidenter?

4.3 Begrunnelse for anvendelse av forbønn i sjelesorg

Informant 1 sier at det er flere sider ved det å avslutte sjelesorgsamtalen med bønn. Man får *"laget et resymé av hva man har snakket om i timen. For da ber man igjen om at det må*

forsterkes, at Gud må bruke det. Altså man får gjentatt det man er blitt enige om, eller det som er kommet frem i timen, og det er klart at en bevisstgjøring skjer igjennom det også. Pluss en tro på at Gud virker inn i livene våre. Det er en veldig god ting". Videre, i forlengelsen av virkningen av å avslutte samtalen med forbønn, sier informant 1 at "jeg har vel en nådegave om fred. Sånn at når en konfident har sittet og tømt ut mye av sine vonde ting og kanskje er litt opprørt, når jeg da ber for den på slutten av timen, så kommer det veldig ofte en dyp fred som gjør at man får pustet dypt og man kan gå ut av en kanskje opprørende samtale, men med et rolig sinn allikevel".

Informant 2 ønsker å anvende forbønn på en "helt avslappet, naturlig måte. I hvertfall tilstreber jeg å gjøre det" sier han, og fortsetter: "nettopp fordi at jeg tror på Guds nærvær og jeg tror på å kunne gi ordene, opplevelsene våre til Gud i bønn. Dette overgivelsesaspektet i bønn syns jeg er viktig. For det er nettopp derfor vi ber. For vi trenger trygghet, vi trenger hjelp, vi trenger kraft, vi trenger mot, og derfor så ber vi". I likhet med informant 1 som sier at hun har "en tro på at Gud virker inn i livene våre", så gir informant 2 også uttrykk for at Gud virker aktivt i livene våre gjennom utsagnet: "bønn er utrolig kraftfullt, hvis bønn blir bønn, så er den det. For det jo til Gud vi kommer med vår smerte, vår hjelpeløshet, våre ubesvarte spørsmål, vårt sinne. Så bønn er veldig kraftfullt altså, og derfor så skal vi være i bønn på en måte som kan gjøre det sånn at Gud også kan slippe til på den måten".

Slik jeg forstår det neste utsagnet til informant 3, så skulle hun ønske seg at forbønnen fokuserte på å be om Guds tilstedeværelse i det vanskelige, framfor å be om løsningen. Fordi i forhold til om Gud kan ordne opp så sier hun: "det kan han jo, det er ikke det. Men Gud ordner ofte opp med å være der midt i det vanskelige, så hvis vi kunne bedt om det... og ikke bedt om løsningen..." Gjennom dette virker det som om informant 3 mener det samme som både informant 1 og 2 i forhold til at Gud kan virke med sin kraft, men at hun er mer fokusert på at Gud er nærværende i det vonde framfor å be ham om løsningen på det som er vanskelig.

Informant 4 sier at "forbønn har en veldig viktig plass i min sjelesorgspraksis". Forbønnens viktige plass understrekes, slik jeg ser det, ved at hun sier at "jeg opplever vel sånn som jeg praktiserer sjelesorg, at hvis jeg ikke skulle bruke forbønn, så ville jeg stoppe det hvor det viktigste begynner". Videre sier hun at forbønnen "er så viktig syns jeg i sjelesorgen, fordi at du går fra bare å snakke om dette til faktisk å gjøre noe med det, faktisk å gi dette over til

Gud, faktisk å bekjenne synd, faktisk å si at dette er et bånd, en utilgivelse som jeg ikke ønsker å holde fast på.”

Informant 5 omtaler bønn i sjelesorg som *”det sjelesørgeriske redskapet bønn”*. Han peker på at for ham er det en balansegang som er viktig å være klar over som omhandler *”på den ene siden at jeg ikke begrenser Gud, for jeg tenker at i teologien så er det sider som sier noe om at han ikke lar seg begrense. Og på den andre siden så tenker jeg vi kan lese om eksempler både i det gamle og det nye testamentet, som inviterer til bønn på en måte som får en til å tro at kanskje bare jeg ber slik og slik, og oppfører meg deretter, så skjer det [...] Hvis vi løsriver slike vers så tenker jeg det blir en teologi som ikke holder i forhold til bønn. Så det er viktig for meg og ikke avgrense Ham, men samtidig si noe om at dette er Guds ansvar. Vi kan få komme til ham og legge det fram for ham”*. Gjennom dette forstår jeg informant 5 som at han tror Gud virker gjennom bønn, men man kan ikke vite hvordan Gud virker.

Gjennom det som fremkommer av informantenes utsagn som vist her, så opplever jeg det gjennomgående at informantene har tro på at Gud kan gjøre ting i menneskers liv. Men jeg opplever at de har ulike tilnærminger til dette, fra å fokusere på å be om Guds konkrete innngripen i den aktuelle situasjonen til å fokusere på å be om Guds nærvær i den aktuelle situasjonen.

4.4 Om forbønnens verdi i definering av sjelesorgssamtalen

Ingen av informantene har sagt at forbønn må anvendes for at det skal karakteriseres som sjelesorg. Følgende utsagn fra informant 4: *”jeg opplever vel sånn som jeg praktiserer sjelesorg at hvis jeg ikke skulle bruke forbønn, så ville jeg på en måte stoppe der hvor det viktigste begynner”* og at *”forbønnen er en viktig del av samtalen”*, kan likevel tyde på at informant 4 ikke anser en sjelesorgssamtale uten forbønn som likeverdig samtaler hvor forbønn anvendes.

Likeledes forstår jeg informant 1 sitt utsagn om at *”det er en helt spesiell effekt når du knytter samtaler og forbønn sammen. Det er en makt, eller en kraft i det å bruke bønnen inn i samtale [...] en samtale blir mer en helhet når man kan bruke bønnen inn. Den får et fokus til, eller en dimensjon til”*, som at hun også anser sjelesorgssamtalene hvor forbønn anvendes som mer verdifulle enn dem hvor forbønn ikke anvendes. Jeg får også inntrykk av at

informant 1 har en opplevelse av at konfidentene gjerne har en forventning om at forbønn vil bli anvendt da de oppsøker et kristent sted. Fordi at etter hun har sagt at hun av og til ikke anvender forbønn ovenfor konfidenter da de selv er tydelige på at de ikke ønsker det, så sier hun: *”Men det er jo sjeldenhetene. Når man oppsøker dette stedet, så vet man jo at dette er et kristent sted”*.

Som tidligere vist, er informant 2 også tydelig på at han har sterk tro på forbønn i sjelesorg, men likevel gjør han det tydelig at det er avgjørende å se den andre, og sier at derfor *”fristiller jeg meg fra dette med at jeg må be for at jeg skal definere dette som sjelesorg”*.

Slik jeg forstår informant 3 gjør hun det også, i likhet med informant 2, tydelig at forbønn ikke er nødvendig for at det skal være sjelesorg, og også at en sjelesorgssamtale uten forbønn ikke er noe mindre verdt enn en samtale hvor forbønn finner sted, gjennom utsagnet *”Det høres kanskje litt sånn rart ut... den har ingen plass. Den har ingen plass sånn at jeg har bestemt meg for at jeg skal bruke forbønn”*.

Informant 5 innleder svaret på spørsmålet *”hvilken plass har forbønn i din sjelesorgspraksis?”* med å si: *”Jeg hørte for mange år siden at sjelesørgerens verktøykasse består av forskjellige redskaper, og et av de redskapene er bønnen. Jeg har ofte brukt det uttrykket selv også”*. I hans videre omtale av forbønnen som redskap er det tydelig at redskapet må brukes med varhet til rett tid. Gjennom dette forstår jeg også ham slik at forbønnen ikke er selvfølgelig for sjelesorgssamtalen.

I kapittelet her fremgår det at informant 1 og 4 ser ut til å mene at sjelesorgssamtalen blir styrket ved anvendelse av forbønn, mens jeg opplever informant 2, 3 og 5 som mer fristilt fra å tenke at forbønn er nødvendig for at samtalen skal bli så god som mulig. Jeg stiller meg spørsmålet om i hvilken grad Gud er avhengig av forbønn for å virke i sjelesorgssamtaler? Og hvordan informantenes tilhørighet i sjelesorgens landskap påvirker hvordan de forholder seg til anvendelsen av forbønn i sjelesorg?

4.5 Forbønn som flukt og lettvinnt løsning

Informant 3, 4 og 5 tar spesifikt opp om forbønn kan bli en for lettvinnt måte å møte et problem på, eller en fluktrute¹²⁷. Jeg skal nå belyse disse informantenes utsagn knyttet til dette temaet.

Informant 5 sier at dersom konfidenter ytrer at de ønsker forbønn, så gjør han veldig gjerne dette. Men han sier at da kan det kanskje være viktig å snakke med vedkommende om hvorfor han eller hun ønsker dette, fordi det finnes eksempler på at bønner kan bli en fluktrute fra å arbeide seg gjennom det som er mest krevende og tungt.

Informant 3, i likhet med informant 5, mener at det å finne ut hvorfor konfidenten ønsker forbønn kan være viktig. En av grunnene til at informant 3 ikke selv spør konfidenten om vedkommende ønsker forbønn, er at hun også mener at det kan føles som en litt for lettvinnt måte å løse problemene på. Hun sier også *”jeg syns av og til at bønner kan bli brukt for å løse et problem som er uløselig. Ja vi kan jo be – og så på en måte avskjærer en litt videre refleksjon rundt temaet. Det blir en litt for lettvinnt løsning på en måte”*.

Informant 4 slutter seg også til informant 3 og 5 i å peke på at man må gå i prosessene som trengs for å komme gjennom det vanskelige, og forbønn blir ingen ”quick fix” - måte å løse problemene på. Dette sier hun i forlengelsen av utsagnet om at det er i forbønnsstunden hun opplever at folk virkelig kommer videre. Informant 4 sier at *”Gud svarer nå ikke engang alltid på alle spørsmål vi har, alle hvorfor. Altså det å leve livet med sorg, med smerte, med kamp, det er nå en gang sånn livet er. Og en av de tingene som du nettopp kan få hjelp til i sjelesorg, er å forsone deg med at sånn er livet. Men samtidig så opplever jeg at det å kunne få lov til og ikke bare snakke om Gud, men gå til Gud sammen, det er for meg utrolig viktig, så jeg syns det blir veldig halt hvis jeg ikke skal bruke det”*.

Gjennom utsagnene ovenfor opplever jeg informant 4 mer som konstaterende i forhold til at forbønn *ikke blir* en ”quick fix” – løsning, mens informant 3 og 5 sier at det *kan bli* en for lettvinnt måte eller en fluktrute for konfidenten. I forhold til det som fremgår i kapittelet her, så lurer jeg på om det er en reel fare at forbønn kan bli en lettvinnt måte å møte problemer på fra sjelesørgerens side, og om det kan bli en slags ”minste motstandsvei” for konfidenten? Og er det i så fall noen måte man som sjelesørger kan forebygge dette?

¹²⁷ Det ble ikke stilt spørsmål direkte til dette temaet, og dette er årsaken til at det ikke er utsagn fra informant 1 og 2 tilknyttet dette.

4.6 Maktaspektet tilknyttet forbønnshandlingen

Maktaspektet tilknyttet forbønnshandlingen belyses fra ulike sider av informantene.

Informant 2 sier som tidligere nevnt at han bruker sin vurderingsevne når han skal avgjøre hvorvidt han skal spørre konfidenter om de ønsker forbønn. Han sier at *”den måten som det spørres på er avgjørende. For hvis den andre kjenner at dette bør jeg egentlig si ja til, men ikke har lyst til det, så er det jo et upassende spørsmål å stille egentlig”*. Jeg tolker dette utsagnet dit hen at det har en sammenheng med at sjelesørgeren er i en maktposisjon.

Slik jeg ser det så belyser også informant 1 dette aspektet når hun sier at hun ved en eventuell håndspåleggelse spør på en måte som gjøre det lett for konfidenten å si nei.

Informant 3 sier at hun ikke pleier å spørre om hun skal be blant annet fordi sjelesørger har litt makt, og da kan man risikere at konfident sier ja selv om vedkommende ikke har lyst til det. Baksiden ved denne holdningen belyser hun gjennom utsagnet: *”For det kan jo hende at noen kanskje ikke ville våge å spørre. Det kan jo jeg komme i skade for å overse selvfølgelig”*.

Informant 5 sier at etter at han unntaksvis har spurt en konfident om å be for vedkommende, så er han raskt ute med å føye til, at nå fikk vedkommende en type spørsmål som også rommer en del makt. Han sier da til konfidenten at *”før du svarer på spørsmålet, så skal du vite at fra min side, så er det ikke avgjørende om du sier ja til dette spørsmålet på mine premisser. Hvis du kjenner på det spørsmålet nå, og du er mer fortrolig med å si nei, så skal du med fordel gjøre det”*. Ved å gjøre dette så sier han at *”på den måten tror jeg da jeg vil avverge en eventuell grenseoverskridende atferd fra min side, i forhold til det å bruke redskapet bønn”*.

Også informant 4 sier at det er viktig *”å ha for seg hvilken makt det er jeg som sjelesørger sitter med i forhold til den som er til sjelesorg hos meg, at jeg faktisk er i en maktposisjon. På en måte så representerer jeg Gud. Og det skal jeg vite. Og det skal jeg være utrolig forsiktig med. Sånn at når jeg ber for folk, så kan det jo hende at det er et bibelord som detter ned i hodet mitt. Jeg forsøker å være veldig forsiktig med å si at jeg har fått fra Gud til deg... Jeg forsøker å uttrykke meg på en annen måte, og be folk om å prøve det og si at jeg kom på noe nå mens vi ba, som kanskje kan være et ord fra Gud til deg, men si det på en forsiktig måte, og hele tiden lytte. Sånn at noe av det jeg forsøker å gjøre, er å stoppe opp underveis i bønnen og spørre om vedkommende er komfortabel med det vi gjør nå, og om det er andre ting, og*

om det var greit sånn som jeg sa det når vi ba osv. [...] Jeg opplever det er lettere å trække over når man ber, enn når man bare sitter og snakker. Altså man må være mer forsiktig”.

I dette kapittelet ser jeg at informant 4 retter sin skepsis i forhold til maktposisjonen mer til dette med hva som blir sagt, framfor at det blir bedt i seg selv slik informant 3 retter sin skepsis mot. Også informant 5 retter skepsisen mot dette å være bevisst at det kan være vanskelig å si nei dersom man får spørsmålet om man ønsker forbønn, slik også informant 2 har fokus på at man kan spørre på en måte som gjør at konfident føler på å måtte si ja. Jeg stiller meg følgende spørsmål i forbindelse med dette: På hvilken måte står sjelesørgeren i fare for å misbruke sin makt, eller ha en grenseoverskridende atferd når han eller hun skal anvende forbønn i sjelesorgsamtalen?

4.7 Ivaretagelse av konfidenten

Det er gjennomgående blant alle informantene at ved forbønnshandlingen så ønsker de å ivareta konfidenten på best mulig måte. Alle er seg bevisst at grenseoverskridende atferd lett kan skje, og jeg opplever et ønske om respekt for konfidentens integritet som gjennomgående blant alle informantene.

Et av spørsmålene i intervjuet var ”hvis du skal gi et råd til en sjelesørger som skal bruke forbønn i sjelesorg, hva ville det være?” På dette spørsmålet svarer informant 1 blant annet ”den vær varsom plakaten må være viktig her. Ikke sant, man må virkelig se an folk, respektere folk og møte folk på det nivået de er”. Videre sier informant 1 at noe av det grunnleggende i sjelesorg er at konfident skal bli sett og hørt. Slik jeg ser det så viser det at informant 1 ønsker at konfidenten skal oppleve seg både sett og hørt gjennom alt som skjer i sjelesorgssamtalen, deriblant forbønnshandlingen.

Informant 2 er også tydelig på viktigheten av å se mennesker. Han sier videre at ”mennesker må ha en opplevelse av frihet. Nå er det et flott bibelvers som sier at der hvor Guds ånd er, der er det frihet. Og hvis det ikke er det, da blir det veldig galt. Kan bli i hvert fall”. I forkant av at informant 2 sier at han spør konfidenten om de ønsker at han skal be for det som han ser som det fremtredende behovet i samtalen, så sier han at ”trygghet og forutsigbarhet er viktig i et godt møte”. Jeg forstår dette dit hen at det er viktig for informant 2 at konfidenten skal

oppleve alt som skjer i sjelesorgssamtalen som trygt. Han sier også at det er så viktig å respektere konfidenten med en respekt som han ikke tror kan bli bra nok.

Da informant 3 ble spurt om hvilket råd hun ville gi sjelesørgere som skal bruke forbønn i sjelesorg, sier hun blant annet at *"det viktigste rådet er om konfidenten vil det. Om konfidenten har bedt om det og sortere litt ut hvorfor og kanskje selv forklare hvorfor vi bruker det"*. Dette er altså et råd fra informant 3 i forhold til hva som vil være viktig for at konfidenten kan få en positiv opplevelse av en eventuell forbønnshandling.

Informant 4 sier at *"når jeg skal be for folk, så noe av det jeg alltid sier særlig første gangen de kommer, at når vi skal be så ønsker ikke jeg å overkjøre folk gjennom bønnen"*. Jeg opplever det gjennomgående i samtalen med informant 4, at hun har et ønske om at konfidenten skal oppleve seg respektert og ivaretatt gjennom hele samtalen.

Også informant 5 viser gjennomgående at han ønsker å ivareta konfidenten på best mulig måte ved bruk av forbønn. Han uttrykker rådet sitt til sjelesørgere som skal anvende forbønn i sjelesorg blant annet slik: *"lytt til konfidenten. Lytt til konfidenten"*.

I avsnittet her ser vi at alle informantene ytrer at de ønsker at konfidenten skal oppleve seg ivaretatt ved en forbønnshandling.

5 Drøfting

I det foregående har jeg i kapittel 3 redegjort for aktuell teori omkring oppgavens tema; forbønn i sjelesorg. I kapittel 4 er analysen av intervjuresultatene presentert gjennom kategorisering under ulike tema. I dette kapittelet skal jeg drøfte både teori og intervjuanalyse i forhold til hverandre, og her vil også min egen stemme komme tydeligere frem enn hva den har gjort tidligere i oppgaven.

Opgavens oppbygging er gjort med tanke på å svare på problemstillingen på en mest mulig ryddig og oversiktelig måte. Problemstillingen lyder, som redegjort for i innledningskapittelet:

Hvilken forståelse av forbønn kan legges til grunn for utøvelsen av forbønn i sjelesorg? - Og hvilke momenter peker seg ut som særlig viktige å ta hensyn til ved anvendelse av forbønn i sjelesorg?

Svaret på den første delen av problemstillingen fremgår i teorikapittelet, analysekapittelet og i drøftingen i dette kapittelet. Siste spørsmål i problemstillingen svares på i drøftingen, og de utvalgte momentene har pekt seg ut gjennom arbeidet med teori og analyse av intervjuresultat.

Temaene som er redegjort for i teorikapittelet og i analysekapittelet vil bli drøftet i dette kapittelet. Overskriftene er ikke like i de tre kapitlene, men en del av dem likner hverandre. Innholdsmessig er det likevel samsvar mellom alle tre kapitlene i den forstand at de ulike temaene som tas opp i teori og analyse, vil møtes under temaoverskriftene i drøftingen. Disse er henholdsvis: ”Praktisering av forbønn i lys av Grevbos hovedretninger”, ”forbønn – som Guds nærvær eller flukt fra livet”, ”maktaspektet ved forbønn i sjelesorg”, ”kan man regne forbønn som sjelfølgelig i sjelesorg?”

5.1 Praktisering av forbønn i lys av Grevbos hovedretninger

I kapittel 3.1.1 er det redegjort for Tor Johan Grevbos inndeling av sjelesorgens åtte hovedretninger. Jeg vektla å redegjøre for fire av disse da jeg i hovedsak gjenkjenner oppgavens informanter innenfor den evangelikale, den karismatiske, den fordypende og den ekklesiale retningen. I det følgende skal jeg utdype hvordan jeg tror praktisering av forbønn kan arte seg innenfor disse retningene, og vurdere fordeler og ulemper ved dette. I Grevbos

behandling av de ulike hovedretningene, har han skrevet lite om forbønnens plass. Derfor vil den følgende redegjørelsen være basert på mine vurderinger. Jeg stiller meg åpen for at andre kan tolke informantenes svar på andre premisser. I slutten av hvert av underkapitlene viser jeg hvilke av informantene jeg mener å kunne gjenkjenne innenfor de ulike retningene. Jeg vil understreke at jeg er klar over at informantene kan komme til å stille seg fremmed til hvilke av hovedretningene jeg assosierer dem med, men på grunnlag av hva informantene har sagt, og ut fra mitt kjennskap til hovedretningene, mener jeg å kunne gjenkjenne informantene innenfor de utvalgte retningene. Jeg plasserer ikke informantene kategorisk innenfor enkelte retninger, da det vil fremgå at de fleste av informantene kan gjenkjennes i flere av retningene.

5.1.1 Forståelse i lys av den evangelikale hovedretning

Innenfor denne retningen kan gjerne forbønnen få en veiledende funksjon, da en av de viktigste kommunikasjonsformene i sjelesorgen som utøves her er etisk veiledning.¹²⁸

Hoveddefinisjonen på den evangelikale retningen er: ”Sjelesorg som personlig engasjert påvirkning ut fra gudgitte, bibelske sannheter og normer”.¹²⁹ Dermed vil den eventuelle veiledningen som skjer gjennom bønn, ha fokus på å veilede konfident til å innrette livet etter de bibelske normer.

Jeg tenker at sjelesørgere som benytter seg av en slik form for forbønn, gjør dette med utgangspunkt i en overbevisning om at å innrette livet etter disse normene er det beste for konfident og at de kan formidle Guds oppriktige omsorg gjennom en slik bønn. På den andre siden vil jeg belyse hva jeg ser som faren ved en slik form for bønn. Man kan gjerne bli formanende på en autoritær måte, og man kan unnlate å møte konfident der hvor han eller hun faktisk er, og gjennom dette kunne forårsake at konfident får en negativ opplevelse, da det å bli møtt hvor vedkommende er kan være svært viktig, slik Olivius har redegjort for.¹³⁰

Jeg tror òg at man kan be trøstende bønner med utgangspunkt i denne retningen, da trøst også er en av de viktigste kommunikasjonsformene innenfor den evangelikale retningen.¹³¹

Hagberg belyser at bruk av forbønn kan formidle Guds omsorg og det kan formidle håp.¹³² På den ene siden tenker jeg meg at trøstens bønn kan formidle nettopp dette. Men på den annen

¹²⁸ Oppgavens kapittel 3, punkt 3.1.1

¹²⁹ Ibid (direkte sitat: Grevbo, *Sjelesorgens vei*, 308)

¹³⁰ Se oppgavens kapittel 3.3.1

¹³¹ Se oppgavens kapittel 3.1.1

¹³² Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.2.1

side tenker jeg meg at man kan stå i fare for å anvende bønnen som en fluktrute og en for lettvent løsning ved å fremholde trøstens ord i bibelen og unnlate å gå inn i situasjonen slik den faktisk er, denne tematikken er utdypet i punkt 3.3.1.

En tredje form for bønn som kan forekomme innenfor denne retningen er bønner for å løse og binde, da dette er den tredje viktigste kommunikasjonsformen innenfor den evangelikale retningen i følge Grevbo.¹³³ Gjennom dette kan sjelesørger formidle en frimodighet i møte med vanskelige områder i livet, i forhold til å involvere Gud i prosessen hvor et mennesket ønsker å bli ”løst” fra ulike bånd. En fare tenker jeg likevel kan være både det at sjelesørger kan bli autoritær ved å introdusere at det er områder i konfidentens liv som hun eller han trenger Guds kraft til å bli løst fra, eller at det er områder som trengs å bindes i Jesu navn. Det andre er at man gjerne i denne formen for bønn står i fare for å ta for lettvent på situasjonen slik den faktisk er.

Jeg mener å kunne gjenkjenne informant 1 og 4 i denne retningen. Blant annet følgende utsagn av informant 1 gjør at jeg gjenkjenner henne innenfor den evangelikale retningen: ”Det er jo mitt anliggende i alle fall å prøve og formidle Gudsriket inn til det mennesket som kommer. Og da også når de ikke er kristne, og jeg ikke bruker de kristne vanlige ordene, men allikevel er det jo veldig viktig for meg at kjærligheten kommer frem og at Guds regler for hvordan vi kan ha et godt liv kommer frem.”¹³⁴ Grunnen til at jeg gjenkjenner henne ut fra dette utsagnet er at dette samsvarer med den evangelikale retningens ønske om å formidle de bibelske sannhetene og normene.

Informant 4 gjenkjenner jeg innenfor denne retningen blant annet da hun tenker forbønn i forhold til følgende fast mønster: ”Synd – bekjenner vi og får tilgivelse for. Ting som binder oss – de kan vi få lov til å overlate til Gud og få løst/brutt et bånd. Sår som ligger der – kan vi be om Guds legedom over”.¹³⁵ I slutten av sjelesorgsamtalen ber hun også om at Gud skal løse uriktige bånd som er oppstått mellom konfident og henne.¹³⁶ Altså er bønner om at mennesker skal bli løst, en form som informant 4 er kjent med. Det at hun i det hele tatt har et slikt fast mønster å tenke forbønn på, kan tyde på at hun tenker det er faste normer konfident vil ha godt av å innrette livet etter. Slik jeg forstår dette mønsteret, er det lagt opp etter

¹³³ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.1.1

¹³⁴ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.1

¹³⁵ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹³⁶ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

prinsipper man finner i Bibelen, og jeg tenker at å innrette forbønnen slik kan være en måte å veilede konfident på slik som er karakteristisk i den evangelikale retningen.

5.1.2 Forståelse i lys av den karismatiske hovedretning

I den karismatiske retningen står åndsutrustning og nådegaver sentralt,¹³⁷ og hoveddefinisjon lyder: ”Sjelesorg som åndelig fullmaktsgjerning i Jesu navn”.¹³⁸

Innenfor denne retningen vil gjerne forbønn, helbredelse og åndelig fornyelse tilbys som den aller mest sentrale sjelesørgeriske hjelp.¹³⁹ Dermed tenker jeg at bønn om helbredelse for det hva enn det måtte være, frimodig anvendes her. Nådegaver og åndsutrustning er sentrale begreper i denne retningen¹⁴⁰, og man vil nok være opptatt av å be bønner etter Guds vilje og særlig la nådegavene profeti og helbredelse får rom i forbønnen, da disse vektlegges i stor grad. Også utdrivelse av onde ånder kan forekomme innenfor denne retningen.¹⁴¹

På den ene side blir den frimodige tillit til at man kan bringe alt til Gud i bønn tydelig. Men på den annen side kan det gjerne være en fare også innenfor denne retningen at forbønnen kan bli autoritær framfor kommunikativ, gjennom tydelige føringer på at forbønnen vil være noe av det viktigste i sjelesorgen. Dersom konfident ikke er komfortabel med anvendelse av forbønn, er det nok likevel mange som vil si ja til dette uten egentlig å ønske det, dersom sjelesørger legger føringer på denne måten. Dette henger sammen med at som sjelesørger er man i en maktposisjon ovenfor konfident, som man ikke kan komme utenom.¹⁴² Gjennom å legge føring for at forbønn er en av de mest sentrale former for hjelp i sjelesorg, så formidler man gjerne også at man må komme til Gud konkret i bønn for at Han skal virke i konfidentens liv.

Også innenfor denne retningen gjenkjenner jeg i hovedsak informant 1 og 4. Informant 1 gir uttrykk av å være opptatt av nådegaver, gjennom at hun sier at hun selv nok har en nådegave om fred hvor hun opplever at konfidenter ofte blir fylt med en fred etter hun har bedt for dem.¹⁴³ Hun ber så å si alltid, og hun sier at hun opplever at ”en samtale blir mer en helhet når

¹³⁷ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.1.1

¹³⁸ Ibid (Direkte sitat: Grevbo, Sjelesorgens vei, 324)

¹³⁹ Ibid

¹⁴⁰ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.1.1

¹⁴¹ Ibid

¹⁴² Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.2

¹⁴³ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

man kan bruke bønnen inn. Den får et fokus til, eller en dimensjon til”.¹⁴⁴ Hun sier ikke at hun ser på forbønnen som den mest sentrale sjelesørgeriske hjelp, men slik hun vektlegger forbønnens viktighet og hvor kraftfull den kan være, så får jeg inntrykk av at hun delvis kan forstås i lys av den karismatiske retningen.

Informant 4 sier at sånn som hun praktiserer sjelesorg, så opplever hun at dersom ikke hun skulle bruke forbønn så ville hun på en måte stoppe der det viktigste begynner.¹⁴⁵ Dermed forstår jeg henne som at forbønnen tilbys som den mest sentrale sjelesørgeriske hjelp, og i forhold til dette kan man forstå henne i lys av den karismatiske retningen. Hun er heller ikke fremmet med åndsutdrivelse, selv om det forekommer sjeldent,¹⁴⁶ og i forhold til dette har hun også en viss tilhørighet til denne retningen, da dette kan forekomme her.

5.1.3 Forståelse i lys av den fordypende hovedretningen

Den overordnede definisjonen på den fordypende retningen er ”sjelesorg som medvandrende henvisning til Guds dype hemmeligheter”.¹⁴⁷ I lys av denne hovedretningen tenker jeg at forbønnshandlingen vil være påvirket på følgende måte: Man vil gjøre det man kan for å be bønner hvor man møter vedkommende der hvor han eller hun er, men med åpenhet for hva Gud har å si vedkommende, jamfør oppgavens kapittel 3.1.1, hvor det fremgår at ledelse av den Hellig Ånd er helt sentral innenfor denne retningen, og at den dype respekten for menneskets frihet og personlige vei står klart her. Videre tenker jeg det vil vektlegges at bønner skal være fri fra makt og press.

Denne tilnæringsmåten i bønn har en tydelighet på å søke Gud og vokse i tro, samtidig som respekten for det enkelte mennesket og dets personlige vei løftes høyt. I teorikapittelet fremgår det hvor viktig det er å møte konfident hvor vedkommende er, som allerede nevnt tidligere i dette kapittelet.¹⁴⁸

Jeg tenker at faren her kan være opplevelsen av at den dype respekten for menneskets frihet og personlige vei kommer i konflikt med sjelesørgers åpenhet for hva Gud har å si til konfident, og for sjelesørgers ønske om å se konfident i åndelig vekst, og at det fører til at

¹⁴⁴ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.4

¹⁴⁵ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.4

¹⁴⁶ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁴⁷ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.1.1

¹⁴⁸ Ibid

konfident likevel ikke opplever den hele og fulle frihet og respekt som egentlig ligger til grunn hos sjelesørgere innenfor denne retningen.

Innenfor denne retningen mener jeg å kunne gjenkjenne informant 2 og 3. Informant 2 gjenkjenner jeg for det første fordi han understreker viktigheten av å respektere konfident med en respekt som han ikke tror kan bli bra nok.¹⁴⁹ Og for det andre gjennom å omtale bønn som utrolig kraftfullt da det er til Gud vi kommer med alt vi har, og at man kan være i bønn på en måte som slipper Gud til i alt det man bærer på.¹⁵⁰

Informant 3 gjenkjenner jeg innenfor denne retningen gjennom at hun er særlig opptatt av at mennesker skal få erfare Guds nåde og betingelsesløse kjærlighet,¹⁵¹ samtidig som hun er særdeles opptatt av at mennesker ikke på noen som helst måte skal oppleve seg presset til forbønn om de ikke ønsker dette.¹⁵²

5.1.4 Forståelse i lys av den ekklesiale hovedretningen

I den ekklesiale hovedretningen er sammenhengen og sammensmeltingen av menneskers livs- og troshistorie både på godt og vondt, et naturlig interessepunkt. Hoveddefinisjonen lyder: ”Sjelesorg som kirkelig omsorg til tro og liv”.¹⁵³ Dersom sjelesørger kan forstås med tilhørighet i den ekklesiale hovedretningen, ser jeg for meg at hun eller han ved anvendelse av forbønn, vil være opptatt av å møte konfident der hvor vedkommende er, og bringe situasjonen som den er framfor Gud. Videre ser jeg for meg at man her ikke vil be dypere inn i situasjoner, enn hva man tenker tilhører sjelesorgens rom. Man vil nok være frimodig i bønn, samtidig som man er realistisk i møte med livet slik det er, da denne retningen har mye fra både venstre og høyre side i seg.¹⁵⁴ I denne retningen vil man være opptatt av at mennesker skal bli en del av menighetens fellesskap,¹⁵⁵ og kanskje man i forbønnen også vil be inn i dette? Jeg ser for meg at denne forbønnen her vil ha elementer fra de andre retningene i seg, men i begrenset grad da de vil være mer opptatt av menneskelige og psykologiske aspekter i

¹⁴⁹ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.9

¹⁵⁰ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

¹⁵¹ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.1

¹⁵² Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.7

¹⁵³ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.1.1

¹⁵⁴ Se oppgavens kapittel 3.1.1

¹⁵⁵ Se oppgavens kapittel 3.1.1

denne retningen enn i de overnevnte. Det å be velsignelsen over konfidenter vil gjerne stå sentralt her.

Kanskje en fare innenfor denne retningen, kan være at siden man som sjelesørger gjerne er så bevisst sin kirkelige tilhørighet så er man opptatt av menighetens tradisjon. Dette kan gjerne også komme til uttrykk i forbønnen; at man gjør det fordi det er slik det gjøres innenfor denne tradisjonen.¹⁵⁶ Dermed kan det oppleves som et fast program, framfor at den enkelte konfident møtes der hvor han eller hun er. Dersom sjelesørger skulle komme til å legge føringer i bønnen for at konfident skulle finne sin plass i menigheten, så tenker jeg at dette også kan være uheldig da konfident kan oppleve dette som et forventningspress, og det kan være vanskelig å ta imot dette som det frie tilbudet det trolig er ment som grunnet sjelesørgers makt som det er redegjort for i punkt 3.3.2.

Innenfor den ekklesiale retningen gjenkjenner jeg i hovedsak informant 2 og 5. Informant 2 gjenkjenner jeg her særlig da han er tydelig på å ha sin identitet som sjelesørger utover avsatt arbeidstid. Mennesker han møter i nærmiljøet får han gjerne sjelesørgeriske samtaler med.¹⁵⁷ Jeg får inntrykk av at han er opptatt av at menneskene han møter skal få et positivt møte med kristne som har en menighetstilhørighet. Informant 5 opplever jeg kan ha en viss tilhørighet her da han virker særlig opptatt av å gi både troshjelp og livshjelp, og at det er en sterk sammenheng mellom det som angår livet generelt og det som angår troen.¹⁵⁸

Jeg har nå redegjort for min vurdering av hvordan utøvelsen i sjelesorg kan forstås i lys av tilhørighet til fire av Grevbos hovedretninger i sjelesorgen. Jeg har vist hvilke av informantene jeg mener å kunne gjenkjenne innenfor disse. I det følgende skal jeg gå over til å drøfte ulike momenter som har pekt seg ut som særlig viktige å ta hensyn til ved anvendelse av forbønn i sjelesorg. Disse momentene ble fremtredende i arbeid med teori og analyse av intervjumaterialet, og har også blitt kastet lys på i min redegjørelse for hvordan forbønn kan arte seg i de fire hovedretningene. Jeg vil drøfte hvordan informantene og oppgavens teorimateriale forholder seg til de aktuelle momentene. I den videre drøftingen kunne jeg tatt med meg forståelsesrammen som skissert ovenfor, og drøftet hvordan man kan forstå teoretikerne og informantenes tilnærming til de ulike

¹⁵⁶ Jfr. Grevbos eksempel på hvordan møte et konkret case innenfor denne retningen, *Sjelesorgens vei*, 349

¹⁵⁷ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.1

¹⁵⁸ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.1

momentene som skal drøftes. Jeg skal imidlertid ikke gjøre dette konsekvent, men i punkt 5.3 løftes dette perspektivet inn og kan stå som et eksempel på hvordan jeg tenker man kan anvende denne forståelsesrammen.

5.2 Forbønn- som Guds nærvær eller flukt fra livet

Som det innledes med i kapittel 3, punk 3.3.1, kan forbønnen bli utformet slik at konfident blir møtt hvor han eller hun er, eller den kan bli en flukt fra å ta det ansvaret man har i forhold til å jobbe seg gjennom det vanskelige. Hva kan man som sjelesørger gjøre for å forsøke forhindre at bønnen blir en flukt eller en lettvinnt måte å møte problemene på?

Jeg tenker at det å møte konfident hvor vedkommende er, slik Olivius peker på, kan være en måte forsøke å forhindre at forbønn blir en flukt eller lettvinnt løsning. Altså ta situasjonen til konfidenten på alvor og også ta hensyn til konfidentens åndelige modenhet.¹⁵⁹ Det å ta hensyn til konfidentens åndelige modenhet, kan innebære å finne ut hvordan konfident faktisk forholder seg til forbønn. Informant 3 og 5 sier at de er opptatt av å finne ut hvorfor konfident ønsker forbønn, og viser at dette er en måte å forsøke forhindre at forbønnen blir en flukt.¹⁶⁰

Dersom man gjennom å samtale med konfident om hvorfor han eller hun ønsker forbønn, avdekker en holdning om at vedkommende tenker dette er en måte å slippe unna det ansvaret man faktisk har, vil det da være riktig å likevel anvende forbønn? Både Okkenhaug og Hægberg mener at dersom forbønnen blir en flukt for konfident, kan det være riktig å unnlate forbønnen.¹⁶¹ Det kan derfor tenkes at dersom man samtaler med konfidenten om hvorfor vedkommende ønsker forbønn, og finner ut at det ligger et ønske om flukt hos han eller henne, så vil det beste være å la være å anvende forbønn slik Okkehaug og Hægberg viser til. Informant 3 sier at en av grunnene til at hun ikke spør konfident om vedkommende ønsker forbønn, er nettopp fordi hun mener det kan føles som en litt for lettvinnt måte å løse problemene på, at man kan avskjære en videre refleksjon rundt temaet ved å si at man kan be.¹⁶² Slik jeg forstår informant 3 kan man da være med på å tilrettelegge for at forbønnen kan bli en flukt for konfident fordi man selv tar initiativ til forbønn, og at man gjennom dette kan gi et inntrykk av at dette vil løse problemene. På den annen side tenker jeg at nettopp dersom

¹⁵⁹ Se oppgavens kapittel 3.3.1

¹⁶⁰ Se oppgavens kapittel 4.5

¹⁶¹ Se oppgavens kapittel 3.3.1

¹⁶² Se oppgavens kapittel 4.5

man som sjelesørger tar samtalen med konfident om hvorfor man anvender forbønn, enten tilknyttet at konfident selv har ytret ønske om forbønn, eller fordi man som sjelesørger tar initiativ til det, så er gjerne dette en måte å vise konfident at det ikke blir en lettvinnt måte å møte problemene på. Samtalen om hvorfor vedkommende ønsker forbønn kan kanskje være med på å belyse konfidentens situasjon slik den er? Olivius sier at det er først når det smertefulle er kommet fram i lyset gjennom å ha satt ord på det, at forbønn er på sin plass.¹⁶³ Da kan man gjerne invitere Gud inn i det smertefulle. Informant 3 sier at selv om hun tror at Gud kan ordne opp, så skulle hun ønske at man i forbønnen fokuserte på å be om Guds tilstedeværelse i det vanskelige, framfor å be om løsningen fordi: ”Gud ordner ofte opp med å være der midt i det vanskelige”.¹⁶⁴

Kanskje man kan unngå at forbønn blir en lettvinnt løsning dersom sjelesørger er klar over denne faren? Informant 4 belyser at hennes erfaring tilsier at forbønn ikke blir en ”quick – fix” – løsning i forlengelsen av at det er i forbønnsstunda hun opplever at folk virkelig kommer videre. Hun sier videre at erfaringen tilsier at Gud ikke svarer på alle spørsmål, og at man må leve livet med sorg, med smerte og med kamp.¹⁶⁵ Gjennom dette opplever jeg at også hun peker på at man kan oppleve Guds nærvær midt i det som er vanskelig.

Gjennom teori og samtale med informanter, samt min egen forforståelse av tematikken, har det blitt tydelig for meg at det er viktig å være bevisst faren for at forbønnen kan få en funksjon som flukt og lettvinnt løsning. Dersom man er seg dette bevisst og dersom man samtaler med konfident om motiv for å ønske forbønn eller hvorfor man skal be, så kan man gjerne få minsket faren for at forbønnen skal få denne funksjonen. Dersom man er seg bevisst at bønn er et personlig møte mellom Gud og mennesket, slik Halldorf påpeker, og at man gjennom forbønnen tilrettelegger for et møte mellom konfident og Gud¹⁶⁶, kan forbønnen bli en formidling av Guds nærvær midt i det vanskelige. Hunsinger sier at når man anvender forbønn, så drar Gud oss inn i samfunn med seg, og gir styrke til situasjonen som ligger foran.¹⁶⁷ Gjennom forbønnen kan man også formidle Guds omsorg til konfident og man kan formidle håp, slik Hægberg belyser.¹⁶⁸ Dette er noen av de gode funksjonene ved forbønn. Likevel tenker jeg at selv om man er seg bevisst faren for at bønn blir lettvinnt løsning og flukt,

¹⁶³ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.1

¹⁶⁴ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

¹⁶⁵ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.5

¹⁶⁶ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.2

¹⁶⁷ Ibid

¹⁶⁸ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.2.1

så er det ingen sikring at man klarer unngå det. Det kan tenkes at den beste løsningen dersom man avdekker et slikt motiv, er å unnlate å be, slik både informant 3, Okkenhaug og Hågberg belyser. Jeg tror ikke det finnes noe fasitsvar på dette, men at det er viktige momenter å være seg bevisst som sjelesørger, og at man bør tilstrebe å avdekke slike motiv og gjøre en vis vurdering i forhold til hvordan man best møter denne tematikken.

5.3 Makt og forbønnshandlingen

Et annet moment som peker seg ut som særlig viktig å reflektere over ved anvendelse av forbønn i sjelesorg, er hvilken makt sjelesørger er i besittelse av og hvilken innvirkning maktaspektet har på forbønnshandlingen.

Et spørsmål jeg stiller meg, er i hvilken grad forbønnssituasjonen er preget av makt og på hvilken måte? I følge Kleiven er det viktig å være seg bevisst sin egen makt og erkjenne denne, for at man skal kunne forholde seg rett til menneskers integritet og grenser.¹⁶⁹

Bunkholt belyser at når et menneske oppsøker sjelesørger, er gjerne vedkommende i en situasjon hvor han eller hun er ekstra sårbar,¹⁷⁰ og jeg tenker at det da blir særlig viktig å reflektere over hvordan man kan ivareta konfident på best mulig måte uten å tråkke over menneskers grenser ved forbønnshandlingen. Ved å reflekter over sin makt som sjelesørger, kan man kanskje forebygge grenseoverskridende atferd fra sjelesørgers side, og i denne sammenheng da tilknyttet forbønnshandlingen.

Ut fra hva jeg har vist at Bunkholt peker på i oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.2, kan man si at sjelesørger er mektig fordi hun eller han har noe å gi som andre vil ha, og konfident kommer gjerne med en forventning om at sjelesørger har den nødvendige kunnskap og kompetanse, og at sjelesørger vil forvalte denne til det beste for den andre part. På den måten kan man si at sjelesørger har en profesjonell rollemakt som er tilstede uavhengig av hvor mektig vedkommende kjenner seg. Jeg opplever at informantene jeg samtaler med er seg bevisst at de har makt i kraft av sin posisjon.

Informant 3 viser at grunnet makten hun er klar over at hun som sjelesørger har, så er det en av grunnene til at hun som regel ikke spør om konfident ønsker forbønn. Hun sier at man kan

¹⁶⁹ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.2

¹⁷⁰ Ibid

risikere at konfident sier ja til forbønn uten å ha lyst til det dersom sjelesørger spør om dette. Hun sier at ”jeg har blitt bedt for når jeg ikke har ønsket det selv, og jeg vet at det er veldig mange andre som har opplevd det. Det kan føles veldig overgripende [...]”.¹⁷¹ Her belyses blant annet momentet at det grunnet sjelesørgers makt, kan oppleves vanskelig å si nei til direkte forespørsel fra sjelesørger. Informant 2 sier at han bruker sin vurderingsevne i avgjørelsen av om han skal spørre konfident om vedkommende ønsker forbønn. Han sier at måten han spør på er avgjørende, og hvis han spør på en måte som gjør at konfident føler på å måtte svare ja, så er det et upassende spørsmål å stille. Informant 1 belyser også dette aspektet når hun sier at hun ved en eventuell håndspåleggelse spør på en måte som gjøre det lett for konfident å si nei.¹⁷² Det at både informant 1 og 2 belyser dette selv om de ikke spesifikt anvender ordet makt, forstår jeg som at de er seg bevisst at de er i besittelse av en makt. Det å reflektere over hvorvidt man bør spørre om konfident ønsker forbønn, og eventuelt måten man spør på dersom man spør, er noe som jeg anser som viktig for sjelesørger. Informant 4 er imidlertid den som i størst grad vektlegger viktigheten av forbønn i sjelesorg, av konfidentene jeg har samtalen med. Hun sier at hun begynner sjelesorgssamtalene med en innledende bønn, og på slutten av samtalen foreslår hun at de skal be sammen gjerne i en lang forbønnsstund. Dermed får jeg inntrykk av at informant 4 har tatt stilling til at det er greit å anvende forbønn på denne måten, uten å vektlegge at man bør spørre på en åpen måte i forkant. Informant 4 er tydelig på at hun er bevisst sin makt som sjelesørger, og at det er viktig. Hun sier ”på en måte så representerer jeg Gud. Og det skal jeg vite. Og det skal jeg være utrolig forsiktig med”.¹⁷³

Informant 3 sier som nevnt ovenfor at det kan oppleves overgripende å bli bedt for når man egentlig ikke ønsker det. I forlengelsen av dette vil jeg også fremholde Elsbet Pilskogs synspunkter. Hun sier at det er viktig å ikke ta det som en selvfølge at konfidenter ønsker forbønn selv om de har oppsøkt en samtalepartner innenfor kristne rammer. Hun sier blant annet at det kan oppleves truende og utrygt for noen, og at det derfor er viktig å ikke ta det som en selvfølge at vedkommende ønsker forbønn. Videre viser hun til at det også er mennesker som har opplevd at overgrep er legitimert gjennom bibellesning og bønn og at det derfor er viktig å ikke bruke forbønn før man vet at den andre ønsker dette.¹⁷⁴ Informant 5 sier at det er viktig for ham at når han skal be for konfidenter, så må det være ønsket, og da bestilt

¹⁷¹ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.7

¹⁷² Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.6

¹⁷³ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.6

¹⁷⁴ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.2

fra konfidenten.¹⁷⁵ Han sier ikke spesifikt hva som ligger til grunn for hvorfor dette er så viktig for ham, men jeg tenker at det kan henge sammen med hans bevissthet omkring sjelesørgers makt, og det ønsket han har om å ivareta konfident uten å tråkke over vedkommendes grenser.¹⁷⁶ Jeg opplever at informant 3, Pilskog og informant 5 alle belyser viktigheten av å ha en bevissthet rundt maktaspektet tilknyttet forbønnssituasjonen i forhold til faren for å trå over konfidenters grenser ved denne praksis.

Jeg har nå belyst viktigheten av å være seg bevisst den makten man har som sjelesørger og hvordan den kan påvirke forbønnshandlingen. For meg ser det ut til at alle oppgavens informanter er seg bevisst at de som sjelesørgere er i besittelse av makt. Det er interessant å se at de likevel har svært ulik tilnærming til forbønnshandlingen, eksempelvis spør informant 3 svært sjeldent om konfident ønsker forbønn med begrunnelse i maktaspektet,¹⁷⁷ mens informant 4 så å si alltid ber, og da gjennom å informere konfident om dette framfor å spørre om konfident ønsker dette.¹⁷⁸ Jeg stiller meg spørsmålet om dette kan ha en sammenheng med hvilke av Grevbos hovedretninger jeg har gjenkjent informantene i? Det at informant 4 tilsynelatende tar det som en større selvfølge å anvende forbønn enn hva de andre informantene gjør, kan kanskje ha en sammenheng med at jeg gjenkjenner henne blant annet innenfor den karismatiske retningen hvor forbønn gjerne tilbys som en av de mest sentrale former for sjelesørgerisk hjelp, slik som vist i kapittel 5.1.4. Jeg spør likevel om det kan oppleves styrende for konfident at informant 4 legger så klare føringer for anvendelse av forbønn? Et annet spørsmål er om det at informant 3 så å si aldri spør om konfident ønsker forbønn, i likehet med informant 5, også kan oppleves styrende? Informant 3 sier selv : ”For det kan jo hende at noen kanskje ikke ville våge å spørre. Det kan jo jeg komme i skade for å overse selvfølgelig ”.¹⁷⁹

Endelig ønsker jeg å belyse at det er ingen selvfølge at sjelesørgere er seg bevisst sin makt, og dermed ikke tar hensyn til dette aspektet i møte med forbønnshandlingen. Som fremgår i kapittel 3, punkt 3.3.2 sier Skau at det er mange negative assosiasjoner til ordet makt, og at det derfor kan være fristende å unnlate å se på seg selv som innehaver av makt, særlig når man er i hjelpeyrker hvor makten kan være delvis skjult. Videre i samme kapittel påpeker

¹⁷⁵ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁷⁶ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.6

¹⁷⁷ Ibid

¹⁷⁸ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁷⁹ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.6

Kleiven at man kan maskere makten blant annet ved å se den utenfra. Dette innebærer at den som har makten frasier seg den ved å fremholde en annen makt som er større enn sin egen. Jeg belyser dette i denne sammenheng da jeg anser det som særlig relevant innenfor kristne rammer. Kanskje man kan maskere makten ved å henvise til at man handler ut fra bibelen, eller ut fra Guds klare tale? For eksempel kan man som Hunsinger vise til at forbønn for mennesker i nød er hjertet i det kristne livet, og underbygge dette med bibelvers som Jakob 5 vers 16 a som lyder: ”Bekjenn derfor deres synder for hverandre og be for hverandre, for at dere kan bli helbredet.”¹⁸⁰ På den måten kan sjelesørger maskere sin egen makt tilknyttet å legge føringer for å be ved å si at man skal be fordi dette er bibelens retningslinjer.

5.3.1 Autoritativ versus kommunikativ forbønn

Autoritativ versus kommunikativ forbønn faller seg naturlig å drøfte som et underpunkt til makt og forbønn. I oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.3 er det en redegjørelse for hva kommunikativ og autoritær forbønn kan innebære. Autoritær forbønn kan defineres som forbønn hvor forbeder utøver sin makt uten å ta hensyn til konfidentens meninger, og forlanger at konfident innretter seg etter forbeders vilje for forbønnsstunden. Gjennom samtale med oppgavens informanter, fremgikk det tydelig at de alle var opptatt av ivaretagelse av konfident, og at en eventuelle forbønnshandling skal skje på konfidentens premisser og i kommunikasjon med konfidenten. Jeg opplevde ingen av informantene som autoritative, selv om jeg ved et par av informantene stiller spørsmål ved i hvor stor grad de oppleves kommunikative.¹⁸¹ Hægberg belyser innholdet i kommunikativ forbønn ved at bønnen blir kommunikasjon mellom den som ber og den som mottar forbønningen, i tillegg til at det er kommunikasjon med Gud. Han mener det kan være viktig med kommunikasjon om bønningen i forkant, for å kunne be på en måte som er ønskelig for konfident og som vedkommende står inne for. Videre påpeker han at det kan være positivt å stoppe opp underveis i bønningen for å høre hvordan det oppleves for konfident. Og til sist belyser han at det kan være positivt med en evaluering i etterkant slik at sjelesørger og konfident kan ha en opplevelse av en felles forståelse.

Informantene belyser denne tematikkens viktighet på ulike måter. Informant 4 sier: ”det er veldig viktig for meg at vi blir enige om hva vi nå skal be i forhold til. Hvilke av de områdene

¹⁸⁰ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.2.1

¹⁸¹ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

du har tatt fram skal vi bruke bønn inn i. Og hvordan vil du vi skal be [...]også bønn blir en kommunikasjon om hva vi ber, hvordan ber vi nå”. Hun sier også at hun pleier å stoppe opp underveis i bønnen og spørre om konfident er komfortabel med det de gjør, og om det var greit at hun sa hva hun sa i bønnen. Hun er opptatt av at det er lettere å trække over konfidenter i forbønnsstunden, enn når de bare samtaler. Derfor sier hun at det er viktig å være enda mer forsiktig ved bruk av forbønn.¹⁸² Informant 1 sier at hun informerer om hvordan hun kommer til å be og hun spør konfident om vedkommende har ønsker for bønnen.¹⁸³ Videre får jeg inntrykk av at hun i hovedsak ber oppsummerende bønner, slik at det er det som er snakket om i samtalen som bringes inn for Gud i bønn.¹⁸⁴ Jeg opplever særlig informant 5 som opptatt av å be bønner som kommuniserer helt i takt med konfident da han sier at han som regel spør: ”kan ikke jeg få låne dine ord nå? På den måten får jeg bestillingen fra konfidenten selv. jeg bruker mest mulig konfidenten sine ord, og er på den måten mest mulig tro mot vedkommendes ord og ønsker”.¹⁸⁵ Informant 5 peker på det samme Olivius fremholder gjennom å si at bønnen man som sjelesørger ber skal være så nær konfidenten at den for konfidenten kan kjennes som det er hans egen bønn.¹⁸⁶

Informant 2 er også opptatt av å klarere med konfident hva han skal be om. Ut ifra det som har blitt synlig i samtalen, spør han gjerne ”vil du at jeg nå kan be for deg og den situasjonene du er i, og be for *nn* som du nå nevner, så vil jeg gjerne gjøre det”.¹⁸⁷ Informant 3 viser at også hun er opptatt av at konfident bestemmer hva som skal bes om gjennom utsagnet: ”så syns jeg det er veldig viktig at en ikke ber om mer enn konfidenten ber at vi skal be om. Hva vil du vi skal be? – og så ber vi om det.”¹⁸⁸

Mitt inntrykk er at mange som anvender forbønn ikke er seg bevisst at bønnene som bes er autoritative og hvilken negativ konsekvens dette kan ha. Hægberg viser til at han ofte møter mennesker som har negative erfaringer tilknyttet forbønnhandlinger. Han viser til menneskers erfaring med at den som ba for dem gjerne kom med en preken, med sine synspunkter på livet deres eller tilrettevisende og kommanderende bønneformuleringer gjennom bønnen. Han viser til at betegnelsen åndelig voldtekt er blitt brukt for å beskrive den negative erfaring

¹⁸² Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.6

¹⁸³ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁸⁴ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

¹⁸⁵ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁸⁶ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.1

¹⁸⁷ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁸⁸ Ibid

tilknyttet erfaring med forbønn.¹⁸⁹ Dette viser at det å be for et annet menneske, er sårbart. I punkt 3.3.2 om makt og forbønn, viser jeg til at Bunkholt sier at den profesjonelles profesjonalitet, skal sikre den man skal hjelpe god behandling. Hun belyser at konfident gjerne kommer med en innstilling om å få profesjonell hjelp når vedkommende oppsøker sjelesørger. Dette er med på å utdype hvorfor det er viktig at sjelesørgere er seg bevisst konsekvensen av å ikke ha et reflektert forhold til anvendelse av forbønn, og hvordan de formulerer bønnene de ber, særlig i lys av den maktposisjonen en sjelesørger har som vist i punkt 5.3.

Informant 4 belyser at det er lettere å trække over konfidenter i forbønnsstunden, som vist ovenfor. Men likevel må ikke dette hindre oss i å tørre å be for mennesker, i følge Hægberg. Videre sier han at det burde heller gjøre oss ydmyke og forsiktige når vi begir oss inn på forbønnens landskap, og det vi vet om hvor lett det er å gjøre feil burde skape rom til ettertanke i oss.¹⁹⁰

5.4 Kan man regne forbønn som selvfølgelig i sjelesorg?

Er det slik at siden sjelesorg er en samtale innenfor en kristen virkelighetsforståelse¹⁹¹, så er forbønn en selvfølgelighet?

Det er stor variasjon i forhold til hvordan informantene forholder seg til bruk av forbønn. Jeg opplever at dem av informantene som er lengst fra hverandre er informant 3 og 4. Forskjellen markeres tydelig med svaret fra dem begge på spørsmålet ”hvilken plass har forbønn i din sjelesorgspraksis?”¹⁹² Informant 3 svarer at den ”har ingen plass” med forklaringen at hun ikke har bestemt på forhånd at hun vil anvende forbønn.¹⁹³ Mens informant 4 svarer at ”forbønn har en veldig viktig plass i min sjelesorgspraksis.”¹⁹⁴ Informant 4 og 1 ber som regel alltid i slutten av en sjelesorgsamtale og tar selv initiativ til å be for konfident. Informant 3 og 5 spør svært sjeldent om konfident ønsker forbønn, men ber for konfident dersom han eller hun selv sier de ønsker det, og informant 2 finner jeg midt mellom de andre da han ikke har

¹⁸⁹ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.3

¹⁹⁰ Ibid

¹⁹¹ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.1

¹⁹² Henvisingene til informantenes følgende utsagn viser til kapitler i analysen. Der fremgår det imidlertid ikke at svarene jeg henviser til fra informant 3 og 4 kommer i etterkant av spørsmålet jeg her refererer til. Spørsmålet fremgår av intervjuguiden som følger som vedlegg.

¹⁹³ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁹⁴ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

det som et fast program at han spør om konfident ønsker forbønn i slutten av samtalen, men han sier at han bruker sin vurderingsevne i forhold til om det er riktig å spørre konfident om vedkommende ønsker forbønn, da han noen ganger mener det er et upassende spørsmål å stille.¹⁹⁵

Det at informantene vektlegger forbønn så forskjellig i sin sjelesorgspraksis gjør at jeg stiller spørsmål til om det kan ha en sammenheng med hvorvidt de tenker man må be for at Gud skal virke, og at forbønn er viktig for at konfident skal få mest mulig ut av sjelesorgssamtalen? For å forsøke å få en forståelse for dette, vil jeg se det opp mot hvilken begrunnelse informantene gir for å anvende forbønn¹⁹⁶ og hva de sier om forbønnens verdi i defineringen av sjelesorgssamtalen.¹⁹⁷ Informant 1 sier blant annet at hun har en tro på at Gud virker inn i livene til mennesker, og at hun har en erfaring av at konfidenter gjerne blir fylt med en fred når hun ber for dem.¹⁹⁸ Videre fremgår det i punkt 4.4 at hun fremholder at det blir en spesiell effekt når man knytter samtaler og forbønn sammen. Informant 4 sier at dersom hun ikke skulle anvende forbønn så opplever hun at hun ville stoppe der hvor det viktigste begynner. Det ser ut til at informant 1 og 4 er ganske tydelige på at sjelesorgssamtalen blir styrket ved anvendelse av forbønn med begrunnelsene som fremgår her. Derimot opplever jeg informant 2,3 og 5 som mer fristilt fra å tenke at forbønn er en nødvendighet for at samtalen skal bli så god som mulig, selv om også disse viser at de har tro på at Gud virker gjennom forbønnshandlingen.¹⁹⁹ Informant 2 er tydelig på at han har sterk tro på forbønnens kraft, men da det avgjørende for ham er å se den andre så sier han at han fristiller seg fra det å måtte be for å skulle definere det som sjelesorg. Det samme ser jeg hos informant 3, da hun som det fremgår ovenfor sier at forbønnen har ingen plass i den forstand at hun har bestemt seg på forhånd at hun skal bruke det. Slik jeg forstår informant 5 er forbønn heller ikke for ham en selvfølge, og han viser til at man må bruke dette redskapet med varhet og til rett tid.²⁰⁰

Jeg får inntrykk av at for informant 1 og 4 så regnes forbønn som en selvfølgelighet i sjelesorg, til en viss grad. Mens for de andre informantene får jeg inntrykk av at forbønnen ikke er en selvfølge.

¹⁹⁵ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.2

¹⁹⁶ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

¹⁹⁷ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.4

¹⁹⁸ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

¹⁹⁹ Se oppgavens kapittel 4 punkt 4.4

²⁰⁰ Ibid

I følge Leenderts er det

ikke mulig å sette Guds hjelp og nærvær på noen formel. Mer enn kanskje noe annet hører bønner – og forbønner – med til det gåtefulle ved Gud. I perioder av våre liv kan vi komme til å måtte be i en slags trass. Vi må bare klamre oss til at Bibelen selv knyttet så mange løfter til bønn og forbønn. Eller vi kan måtte slippe bønner fullstendig: Er Gud der må han selv være den som bærer.²⁰¹

Her sier altså Leenderts at hun mener det ikke er noen formel for verken bønner eller forbønner. Enten kan man anvende forbønn og stole på at det er mange løfter i Bibelen knyttet til forbønn, eller så kan man slippe bønner og bare stole på at Gud bærer selv om man ikke ber. Jeg tenker at det kan være viktig å fristille seg fra tanken om at man må be i sjelesorgssamtalen særlig med tanke på at det er mange som har svært negative erfaringer knyttet til forbønn, slik som Hægberg og Pilskog viser til.²⁰² Samtidig mener jeg at forbønner er et av våre store privilegier som kristne. Det er stort å kunne få overlate mennesker til Gud, og kanskje være med på å tilrettelegge for et møte mellom konfident og Gud.²⁰³ Særlig informant 1 og 4 viser til at de har erfaring med at svært mange konfidenter opplever forbønner som betydningsfull.²⁰⁴

Alle informantene er tydelige på at de ønsker å ivareta konfident på best mulig måte ved en forbønnshandling, eventuelt ved valget om å ikke be for vedkommende.²⁰⁵ I et forsøk på å kunne gi et svar på spørsmålet som stilles i dette kapittelets overskrift, vil jeg si at gjennom intervjusamtalene og teorien jeg har lest, har jeg kommet fram til at man kun bør anvende forbønn dersom det er ønsket fra konfident og at man tror det er til konfidentens beste. Det handler om å møte konfident hvor vedkommende er, slik det er redegjort for i kapittel tre, punkt 3.3.1. Der belyser Olivius og Hunsinger at man i forbønner må møte konfident hvor vedkommende er, men jeg overfører dette til å omhandle også om man i det hele tatt skal be for vedkommende. Dersom man anvender forbønn kan man få klamre seg til Bibelens løfter tilknyttet dette, slik Leenderts belyser. Dersom ikke konfident ønsker forbønn, eller man ikke tror det er til konfidentens beste, så kan man, som også Leenderts påpeker, våge å stole på at Gud er tilstede og bærer selv om man har utelatt den konkrete forbønner i sjelesorgssamtalen.

²⁰¹ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.2, (direkte sitat: Leenderts, *Når glassflaten brister*, 299)

²⁰² Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.3.2 og 3.3.3

²⁰³ Se oppgavens kapittel 3, punkt 3.2

²⁰⁴ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.3

²⁰⁵ Se oppgavens kapittel 4, punkt 4.7

6 Oppsummering og avslutning

Gjennom denne studien har jeg svart på problemstillingen:

Hvilken forståelse av forbønn kan legges til grunn for utøvelsen av forbønn i sjelesorg? – og hvilke momenter peker seg ut som særlig viktig å ta hensyn til ved anvendelse av forbønn i sjelesorg?

I teorikapittelet har jeg pekt på ulike forfatteres syn på forbønn, og på den forståelsen man kan legge til grunn for utøvelsen av denne praksis i sjelesorg. Jeg skal kort oppsummere det som pekte seg ut som de mest fremtredende forståelsene. Med henvisning til Halldorf viser Leenderts at man kan forstå forbønn som en måte å tilrettelegge for et møte mellom Gud og konfident. Leenderts belyser også at forbønnen tilhører det gåtefulle, men man kan få stole på bibelens løfter knyttet til forbønn eller man kan slippe bønner og våge å stole på at Gud bærer. Olivius viser at man kan forstå forbønn som å overlate konfident til Gud. Videre fremgår det via Hunsinger at man kan forstå forbønn som en måte å tro på vegne av konfident at Guds nåde holder, og at de kan motta Kristi styrke når situasjonen tilsier at man mister egen styrke. Hun viser også til at forbønnen er hjertet i det kristne livet, og at bibelen pålegger oss å be for hverandre.

I analysekapittelet fremgår det hvilken forståelse informantene legger til grunn for utøvelsen av forbønn i deres sjelesorgspraksis. I det følgende vil jeg gi en oppsummerende gjennomgang av informantenes ulike forståelser. Informant 1 viser til at å anvende forbønn i slutten av en samtale kan fungere som et resymé av timen og en bønn om at Gud må bruke det som har skjedd i timen. Hun har en tro på at Gud virker gjennom dette og at det er en spesiell effekt av å knytte forbønn og samtale sammen. I intervju med informant 2 fremgikk det at han har en tro på at forbønn er en måte å gi ordene og opplevelsene til Gud. Han forstår bønner som kraftfull, og at det er en måte å slippe Gud til i det vonde. Informant 3 forstår forbønn som en god ting dersom man ber om Guds tilstedeværelse i det vanskelige, men at forbønnen ikke har en plass i sjelesorgen dersom det ikke spesifikt ønskes av konfident. Informant 4 uttrykker en forståelse av forbønn i sjelesorg som det viktigste i samtalen, og at det er noe kraftfullt i det å faktisk gi det til Gud, framfor å kun snakke sammen. Informant 5 forstår forbønn i sjelesorg som et av redskapene sjelesørger kan anvende, men er opptatt av at det er viktig å ikke løsrive bibelvers slik at det blir en usunn teologi. I utdypningen av dette påpeker

han at man må ikke begrense Gud, men ha bevissthet om at det er Guds ansvar hva han velger å gjøre i forhold til det vi ber ham om.

Både i teorien og i analysen fremgår det altså hvilken forståelse av forbønn som kan ligge til grunn for utøvelsen av forbønn i sjelesorg. I drøftingskapittelet har jeg imidlertid anvendt Grevbos redegjørelse for sjelesorgens hovedretninger for å se hvordan man kan forstå utøvelsen av forbønn i lys av disse. Jeg har da kun gjort en redegjørelse ut fra de retningene jeg mener å kunne gjenkjenne informantene innenfor, for å kunne vise til at informantenes utøvelse av forbønn også kan forstås i lys av at de er preget av bestemte retninger innenfor sjelesorgen. Disse retningene er henholdsvis den evangelikale, den karismatiske, den fordypende og den ekklesiale hovedretningen. Jeg har sett at det er viktig å ta i betraktning at også forfatterne jeg henviser til er i sin forståelse preget av bestemte retninger.

For å svare på andre del av problemstillingen, hvilke momenter som peker seg ut som særlig viktige å ta hensyn til ved anvendelse av forbønn i sjelesorg, har jeg i kapittel 5 drøftet hvilke momenter som pekte seg ut gjennom arbeidet med teori og analyse. Jeg har drøftet viktigheten av å være seg bevisst forbønnens mulige funksjon som formidling av Guds nærvær i situasjonen slik den er, eller som en flukt fra livet og lettvent måte å møte problemene på. Jeg har sett at det er viktig at man som sjelesørger er seg bevisst dette og at man reflekterer over hva man kan gjøre for å forebygge at forbønnen får en flukt funksjon. Videre har jeg drøftet maktaspektet ved anvendelsen av forbønn i sjelesorg, og sett at det er viktig at sjelesørger er seg bevisst at han eller hun faktisk har makt, og at dette kan påvirke konfidentens frihetsfølelse. Teori og analyse viser til at konfidenter har gitt uttrykk for å ha negative erfaringer knyttet til anvendelse av forbønn, og jeg har sett at dette kan henge sammen med sjelesørgeres ubevissthet omkring maktaspekter, men òg et maktmisbruk. Jeg har videre drøftet autoritær versus kommunikativ forbønn og sett at særlig grunnet maktaspektet er det svært viktig å være seg bevisst farene ved autoritær forbønn. Til slutt drøftet jeg hvorvidt man kan regne forbønn som selvfølgelig i sjelesorg, med utgangspunkt i at sjelesorg er en samtale innenfor en kristen virkelighetsforståelse. Jeg har sett at det er viktig at forbønnshandlingen må være på konfidentens premisser, og at forbønn ikke bør være selvfølgelig med mindre det er ønsket av konfidenten.

Jeg har funnet det lærerikt å jobbe med tematikken forbønn i sjelesorg. Jeg har blitt personlig utfordret særlig da jeg tror jeg kommer til å jobbe med sjelesorg i fremtidig arbeid, men også

ut ifra at jeg kjenner et engasjement tilknyttet temaet som fremgår i redegjørelsen av bakgrunn for valg av tema i innledningskapittelet. Gjennom arbeidet har ønsket om at man som sjelesørgere skal reflektere rundt anvendelse av forbønn blitt forsterket, fordi jeg mener å ha sett at konsekvenser av å ikke være seg bevisst ulike momenter, kan gi negative erfaringer for konfidenter.

Som vist i innledningen har jeg et ønske om at denne studien vil gi større innsikt i anvendelsen av forbønnshandlingen i sjelesorg. Jeg mener at momentene som er belyst er viktige for å kunne få en utdypet innsikt tilknyttet dette. Jeg har som sagt funnet lite tidligere materiale tilknyttet dette temaet, og jeg håper at det vil gjøres flere undersøkelser tilknyttet forbønn i sjelesorg i fremtiden. Som sagt ovenfor mener jeg at studien som her foreligger har vist meg at konsekvensene av å ikke være seg bevisst ulike momenter tilknyttet forbønn i sjelesorg, kan gi negative erfaringer for konfidenter. Svakheten ved denne uttalelsen er at dette sies med utgangspunkt i teori og uttalelser fra sjelesørgere, og ikke ved å ha studert konfidenters opplevelser. Derfor tenker jeg at et spennende prosjekt kunne være å undersøke tematikken med utgangspunkt i konfidenters erfaring tilknyttet forbønnshandlingen i sjelesorg. En annen interessant vinkling kan være å gjøre et grundig studie på forbønn i lys av teologien, og dermed studere begrunnelsen for anvendelse av forbønn i sjelesorg.

Jeg vil hevde at videre forskning på temaet forbønn i sjelesorg, vil være relevant innen fagfeltet diakoni og andre fagfelt som praktiserer sjelesorg. Dette med begrunnelse i at man til stadighet kan oppleve at konfidenter ytrer ønske om forbønn eller har spørsmål tilknyttet dette, eller at man selv kjenner seg utfordret på å ta stilling til hvorvidt man skal anvende dette og hvordan man ser på ulike problemstillinger man kan reise i forbindelse med tematikken.

Litteraturliste

Bergem, Anders (2008). Sjelesorgens prinsipielle grunnlag og egenart. Bind 1

I: "Som epler av gull..." *En bok om kristen sjelesorg*. Oslo: Kolofon Forlag AS.

Bibelen – Den Hellige Skrift, (No-88), Norsk Bibel A/S

Bosch, David (1991). 13. Opplag 1998 *Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission*. New York: Orbis Books.

Bunkholt, Marit (2011). "Makten og samtalen". I: *Tidsskrift for sjelesorg nummer 1/2011*.

Caplex ordbok.(lest: 06.05.2011)

URL: <http://www.ordbok.com/fremmedordbok/leksikon-no.html>

Den norske kirke (2010). *Plan for diakoni*. Oslo: Kirkerådet, Den norske kirke.

Engedal, Leif Gunnar (2000). "Forord". I: Skriftserien Koinonia nummer 2/2000.

Grevbo, Tor Johan S. (2006). *Sjelesorgens vei. En veiviser i det sjelesørgeriske landskap – historisk og aktuelt*. Oslo: Luther Forlag AS.

Gubi, Peter Madsen (2008). *Prayer in counselling and psychotherapi*. London; Philadelphia: Jessica Kinsley Publisher.

Hägberg, Esbjörn (2006). *Sjelesorg ved kjøkkenbordet*. Oslo: Lund Forlag.

Hunsinger, Deborah van Deusen (2006). *Pray without Ceasing*. Michigan: Wm. B Eerdmans Publishing Co.

Kleiven, Tormod (2010). *Intimitetsgreser og tillitsmakt*. Oslo: Diakonva.

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2009) 2.utg.. *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Leenderts, Torborg Aalen (2007). *Når glassflaten brister*. Oslo: Verbum.

Okkenhaug, Berit (2002). *Når jeg ser ditt ansikt*. Oslo: Verbum.

Olivius, Anders (1996). *At møte mennesker. En grundbok om själavård*. Kap:C (Tolkning) 5 (Bönen i självården). Stockholm: Verbum Förlag.

Pilskog, Elsbet (2003). "Samtalen om det vonde". I: *Fra skam til verdighet*. Trine Arnstorp, Beate Indrebø Hovland og Elisabeth Torp (red.) Oslo: Universitetsforlaget.

Shultz, Anette Foged (2011). "Vejledning – en helgen som vej – leder?" I: *Tidsskrift for sjelesorg nummer 1 2011*

Skau, Greta Marie (2003) 3.utg. *Mellom makt og hjelp*. Oslo: Universitetsforlaget.

Thagaard, Tove (2003) 2.utg. *Systematikk og innlevelse*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.

Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD (faksimile)

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til utvalg

Vedlegg 3: Intervjuguide

Vedlegg 1: (Faksimile)

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Tron Fagermoen
Det teologiske menighetsfakultet
Postboks 5144 Majorstua
0302 OSLO

Vår dato: 16.03.2011

Vår ref: 26456 / 3 / IB

Deres dato:

Deres ref:

TILRÅDING AV BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 18.02.2011. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 16.03.2011. Meldingen gjelder prosjektet:

26456
Behandlingsansvarlig
Daglig ansvarlig
Student

Sjelesørgeres anvendelse og refleksjon omkring forbønn i sjelesorg
Det teologiske menighetsfakultet, ved institusjonens øverste leder
Tron Fagermoen
Karen Elisabeth Lund

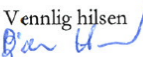
Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i melde skjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.07.2011, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Bjørn Henriksen

Inga Brautaset

Kontaktperson: Inga Brautaset tlf: 55 58 26 35
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Karen Elisabeth Lund, Øvre Smestadvei 32 B, 0378 OSLO

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, HSL, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. martin-arne.andersen@uit.no

Vedlegg 2:

Informasjonsskriv tilknyttet forespørsel om intervju

Takk for at du er villig til å stille som informant til intervjuet jeg skal bruke i min masteravhandling våren 2011. Det er en masteravhandling i diakoni, og studiested er Det teologiske menighetsfakultet og høgskolen Diakonova.

Det jeg ønsker å undersøke gjennom intervjuet er hvordan *du som sjelesørger anvender forbønn i sjelesorg og hvilke refleksjoner du gjør deg ved bruk av dette i en sjelesørger kontekst*. Spørsmålene vil rette seg noe generelt mot din sjelesørgerpraksis, men hovedsakelig vil de omhandle forbønn i den sjelesørgeriske kontekst.

Rammene for intervjuet vil være på 1,5 time. Dato for intervjuet og hvor det vil finne sted er avtalt via telefon.

Jeg vil bruke båndopptager for å ta opp det som blir sagt. Opptaket vil lagres og nedskrives på pc i etterkant av intervjuet. Det er kun jeg og veileder (og sensor dersom han/hun etterspør dette materiale under sensurering) som har tilgang til opptakene og det nedskrevne intervjuet. Vi er alle underlagt taushetsplikt. Når oppgaven er ferdigskrevet og sensur foreligger, vil det lagrede intervjuet slettes, både båndopptak og det transkriberte som lagres på pc. Det skal være slettet innen 31.07.2011. De personlige opplysningene om deg vil anonymiseres i oppgaven, og dersom det er noe av det som nedskrives i oppgaven som jeg tror kan føres tilbake til deg, vil ikke dette skrives ned uten at jeg får en godkjenning av deg.

Jeg har søkt om tillatelse hos NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste) til å foreta dette intervjuet. På den måten skal du som informant sikres at ditt personvern blir ivaretatt gjennom hele prosessen.

Jeg vil understreke at du som informant har mulighet til å trekke deg fra undersøkelsen når som helst fram til den ferdigskrevne oppgaven foreligger.

Dersom det skulle være spørsmål i forkant av intervjuet kan du ta kontakt med meg via telefon: 47635624 eller per e-post: karenelisabeth83@hotmail.com. Min veileder er førsteamanuensis og studiedekan på høgskolen Diakonovas diakoniavdeling; Tormod Kleiven. Han kan kontaktes på telefon: 22986324 eller e – post: tok@diakonova.no. Det Teologiske menighetsfakultet er behandlingsansvarlig institusjon. Her er Tron Fagermoen som kontaktperson for oppgaven: Tron.Fagermoen@mf.no.

Med vennlig hilsen
Karen Elisabeth Lund

Vedlegg 3:

Intervjuguide

1. Hvilke typer mennesker kommer til sjelesorg hos deg?

- *Alder*
- *Kjønn*
- *Livssituasjon*
- *Livssyn*

2. Hvor mange samtaler har du gjennomsnittlig i måneden?

3. Kan du beskrive hvordan en vanlig sjelesorgsamtale skjer?

- *Hvordan samtalen innledes*
- *Sjelesørger styrende eller ikke i samtalen?*
- *Tidsramme*
- *Sted for samtale*
- *Hvordan sitter de i forhold til hverandre*
- *Hvordan avsluttes sjelesorgsamtalen.*

4. Hva tenker du er det grunnleggende i sjelesorg?

- *Bibelen*
- *Psykologi*
- *Må Gud nevnes*
- *Sjelesorg i forhold til alle problemer?*
- *Hvilken rolle har sjelesørger (rådgiver osv.)*

5. Hvilken plass har forbønn i din sjelesorgspraksis?

(min forståelse av forbønn i denne sammenheng er å be høyt for konfidenten i løpet av samtalen.)

- *Sjelesørgers umiddelbare respons på dette.*
- *Spesifikt hvordan han/hun forholder seg til forbønn som i forståelsen jeg legger til grunn.*
- *Tar sjelesørger selv initiativ til å be?*
- *Håndspåleggelse*
- *Hva ber sjelesørger om*
- *Når bruker du forbønn i sjelesorg?*

6. Vil du si at den plassen forbønnen har i din praksis som sjelesørger, samsvarer med hva du tenker er idealet for bruk av forbønn i sjelesorg?

- *Hvis ikke, hva er da idealet og hvorfor?*
- *Hvis ja, utdyping av hvorfor dette er en god måte å gjøre det på.*
- *Hva er det som gjør at din praksis er slik den er?*
- *Rammene arbeidet skjer innenfor – hvilken rolle spiller de inn på hvordan du anvender forbønn?*

(7. Hvis du jobbet innenfor andre rammer, kan du tenke deg det kunne ført til en annen praksis av forbønn, i så fall hvordan kan du tenke deg det ville sett ut?) – Står i parantes fordi jeg kuttet dette spørsmålet etter første intervju.

8. Er det momenter du vil si er særlig viktig å reflektere over i forkant og ved bruk av forbønn i sjelesorg?

- *Formidling av hvordan Gud hører og svarer på bønn.*
- *Etiske aspekter som autoritativ forbønn vs. dialogisk forbønn.*
- *Kan det skape sentimentalitet? Hvorvidt det er sunt eller usundt.*

- *Kan det skape uheldige binder gjennom intimitet som kan oppstå?*
- *Er det situasjoner man ikke bør bruke forbønn?*

9. Hvordan opplever du konfidenters respons på eventuelt bruk av forbønn, i tilfeller hvor du ber høyt for konfidenten når vedkommende er tilstede?

10. Hva er din utdanningsbakgrunn og eller annen erfaring (*frivillig eller betalt*), som er relevant for din nåværende praksis som sjelesørger?

11. Tror du at tradisjonen/miljøet du arbeider innenfor påvirker din sjelesorgpraksis og hvordan du forholder deg til forbønn i sjelesorg?

- *I så fall på hvilken måte?*
- *Er det eventuelt andre miljøer/tradisjoner du tror har påvirket dette?*

12. Hvis du skal gi et råd til en sjelesørger som skal bruke forbønn i sjelesorg, hva ville det være?